

TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

PRINCIPAT D'ANDORRA

MEMÒRIA 2021

Edita

Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra

Imprimeix

Impremta Envalira

Dipòsit legal

AND.602-1997

TAULA DE CONTINGUT

I. L'activitat del Tribunal Constitucional

A. Introducció

B. L'activitat jurisdiccional del Tribunal Constitucional

1. Anàlisi general
2. Anàlisi relativa als drets constitucionals invocats
3. Elements de reflexió en relació amb diverses qüestions jurídiques

C. Les activitats institucionals del Tribunal Constitucional

1. Les activitats internacionals
2. Les activitats internes
3. Altres activitats

D. Aspectes organitzatius i de funcionament

1. Composició del Tribunal Constitucional
2. Administració del Tribunal
3. Pressupost del Tribunal
4. Aprovació de la memòria

II. Causes objecte de l'activitat jurisdiccional i dades estadístiques

A. Resum de les causes

B. L'anàlisi estadística de l'activitat del Tribunal

III. Annex • Cròniques de la Jurisprudència del Tribunal Constitucional

A. Marc Carrillo

Universitat Pompeu Fabra (Barcelona)

- **La constitucionalitat de la Llei 15/2020, del 26 de novembre, de mesures urgents en matèria d'arrendaments de finques urbanes i de millora del poder adquisitiu: una bona pràctica jurisdiccional del principi de deferència vers el legislador i de self restraint del Tribunal**

B. Jordane Arlettaz

Professeur de droit public Université de Montpellier, CERCOP (France)

- **La restriction par le tribunal des conditions de la saisine parlementaire**

I
L'ACTIVITAT
DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

A. INTRODUCCIÓ

L'any 2021 ha estat un any singular. Quan esperàvem que la crisi de salut originada per la pandèmia produïda per la COVID-19 quedés superada, ens hem enfrontat a una mutació del coronavirus i hem vist com es produïa una nova onada que afortunadament ha resultat menys perillosa, especialment gràcies a l'extensió de la vacunació. D'altra banda, la sanitària no ha estat l'única crisi soferta. Hi ha hagut també una crisi econòmica i social que a finals d'any semblava que anava a remuntar, però que continua entre nosaltres. I els efectes de les diverses crisis han ultrapassat els àmbits subjectiu, objectiu i temporal que eren esperables i probablement ens continuaran afectant.

Sortosament aquests fets no han impedit el ple desplegament de l'activitat jurisdiccional del Tribunal Constitucional, si bé han incidit en altres aspectes de la seva activitat com exposarem més endavant.

Ara cal donar compliment d'allò que disposa l'article 24 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional: *“Correspon al Ple del Tribunal decidir administrativament i governativament sobre: (...) e) El contingut de la memòria anual dirigida al Consell General sobre la situació de la justícia constitucional a Andorra”*. I ho fa ben gustosament aquest president, per segona i darrera vegada, conforme a l'article 27 de la mateixa Llei que precisa: *“Correspon al president: (...) g) Elaborar la memòria anual del Tribunal per a la posterior aprovació pel Ple”*.

Com he dit en alguna altra ocasió una memòria té una doble funcionalitat. D'una banda, és un text en què s'exposen, de manera passiva i amb vocació d'objectivitat, certs fets destinats a ser recordats. Normalment consisteix en una relació dels actes, dels treballs i de les altres activitats realitzats per l'organisme o entitat de què es tracta, en un període de temps determinat. D'altra banda presenta un caràcter actiu que consisteix en retre comptes del desplegament de la vida corporativa davant dels destinataris o dels beneficiaris de la seva existència. D'aquesta manera es compleix el deure de transparència, s'ofereix al coneixement públic i constitueix un instrument del bon govern. És, a més, una eina que vol propiciar el diàleg amb la comunitat política i la comunitat jurídica. Finalment voldríem donar-li rostre humà i per aquest motiu, junt amb aspectes materials, que tal vegada poden resultar una mica freds, acostuma a incorporar elements de caire més personal i vital.

La memòria pretén, per consegüent, reflectir la situació de la justícia constitucional a Andorra. I en aquest sentit s'adreça al Consell General que representa el Poble Andorrà (article 50 de la Constitució). La memòria, però, és, a l'ensem, un instrument privilegiat per donar a conèixer aquesta situació a tots els països amb els quals Andorra es relaciona i, d'una manera especial, als òrgans de naturalesa similar de cadascun d'ells i a totes les persones i entitats que integren les comunitats polítiques i jurídiques respectives.

Per aquesta raó, la memòria en el seu contingut essencial es tradueix als idiomes espanyol, francès i anglès, de manera que constitueixi un estímul i una guia per aprofundir en el coneixement i en l'estudi de la realitat de la justícia constitucional andorrana, expressada, en el cos del document, en català com a llengua oficial de l'Estat andorrà (article 2.1 de la Constitució).

La memòria com és tradicional ve acompanyada de dos apartats: el primer detalla les causes objecte de l'activitat jurisdiccional i les seves dades estadístiques; i, el segon comprèn uns annexos que contenen unes cròniques o estudis doctrinals sobre la jurisprudència del Tribunal Constitucional, així com la presentació d'un Tribunal Constitucional del nostre entorn per part d'algun dels seus membres o estudiosos. Enguany s'havia de tractar el Tribunal Suprem de Xipre, que té competències constitucionals; malauradament, aquest, atès que està pendent d'una reforma radical, ens ha informat que la presentació actual de la seva estructura i de les seves competències tindria un valor molt limitat en el temps. Per tant, aquest darrer annex es veurà posposat a l'any vinent.

Per acabar aquesta introducció vull expressar el meu reconeixement i la meva gratitud a totes i cadascuna de les persones que integren aquest Tribunal Constitucional. Malgrat les dificultats de tot ordre que han hagut de superar han fet tot el possible per tal que tant l'activitat jurisdiccional com la institucional no s'atuessin en cap moment. D'aquesta manera han contribuït decisivament a que el Tribunal Constitucional d'Andorra, com acredita aquesta memòria, hagi pogut dur a terme la missió que la Constitució li atorga de ser el seu intèrpret suprem i el principal garant de l'Estat de Dret, Democràtic i Social del Principat d'Andorra sempre fidel al servei del Poble Andorrà.

B. L'ACTIVITAT JURISDICCIONAL DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

Durant l'any 2021, el Tribunal Constitucional s'ha reunit amb absoluta normalitat i de manera presencial a la seu del Tribunal amb una periodicitat d'una vegada per mes en les sessions del 18 de gener, del 17 de febrer, del 15 de març, del 19 d'abril, del 18 de maig, del 14 de juny, del 14 de juliol, del 7 de setembre, del 12 d'octubre, del 22 de novembre i del 20 de desembre.

1. Anàlisi general

L'any 2021 es van enregistrar 100 recursos d'empara (l'any 2020 se n'havien enregistrat 87), 2 recursos directes d'inconstitucionalitat i 1 acció incidental d'inconstitucionalitat. Convé destacar que a 31 de desembre del 2021 restaven per resoldre 13 recursos d'empara i l'acció incidental.

- Pel que fa al recurs d'empara, el Tribunal Constitucional ha resolt 100 recursos d'empara (14 entrats l'any 2020, i que van restar pendents de resolució aquell any i, la resta entrats l'any 2021).

Es van declarar 59 inadmissions a tràmit. Això representa un 64,13 % dels recursos resolts (2020-82-RE, 2020-83-RE, 2020-84-RE, 2020-85-RE, 2021-5-RE, 2021-6 i 7-RE, 2021-12-RE, 2021-16-RE, 2021-17-RE, 2021-19-RE, 2021-20-RE, 2021-23-RE, 2021-25-RE, 2021-26-RE, 2021-27-RE, 2021-29-RE, 2021-31-RE, 2021-32-RE, 2021-33-RE, 2021-34-RE, 2021-37-RE, 2021-40-RE, 2021-42-RE, 2021-43-RE, 2021-44-RE, 2021-45-RE, 2021-46-RE, 2021-47-RE, 2021-49-RE, 2021-50-RE, 2021-51-RE, 2021-53-RE, 2021-54-RE, 2021-55-RE, 2021-56-RE, 2021-57-RE, 2021-58-RE, 2021-60-RE, 2021-61-RE, 2021-63-RE, 2021-65-RE, 2021-66-RE, 2021-67-RE, 2021-68-RE, 2021-69-RE, 2021-74-RE, 2021-77-RE, 2021-78-RE, 2021-81-RE, 2021-82-RE, 2021-83-RE, 2021-84-RE, 2021-85-RE, 2021-86-RE, 2021-87-RE, 2021-88-RE, 2021-92-RE i 2021-96-RE).

Dels 33 restants admesos a tràmit es va atorgar l'empara constitucional (íntegrament o parcialment) en 24 ocasions (2020-74-RE, 2020-77-RE, 2020-80-RE (admesos al 2020), 2020-86-RE, 2020-87-RE, 2021-1-RE, 2021-2-RE, 2021-11-RE, 2021-13 i 14-RE, 2021-18-RE, 2021-21-RE, 2021-22-RE, 2021-24-RE, 2021-35-RE, 2021-36-RE, 2021-41-RE, 2021-48-RE, 2021-59-RE, 2021-64-RE, 2021-71-RE, 2021-72-RE, 2021-75-RE i 2021-76-RE), i en 17 ocasions es va desestimar l'empara (2020-56-RE, 2020-71 i 73-RE, 2020-76-RE, 2020-81-RE (admesos al 2020), 2021-3-RE,

2021-4-RE, 2021-8-RE, 2021-9-RE, 2021-10-RE, 2021-15-RE, 2021-30-RE, 2021-38-RE, 2021-39-RE, 2021-52-RE, 2021-62-RE i 2021-70-RE), i es va acceptar 1 desistiment (2021-28-RE).

Així mateix, 10 causes es van admetre a tràmit a finals del 2021, 1 acció incidental d'inconstitucionalitat (2021-1-PI) i 9 recursos d'empara (2021-73-RE, 2021-79-RE, 2021-80-RE, 2021-89-RE, 2021-90-RE, 2021-91-RE, 2021-93-RE, 2021-94-RE i 2021-97-RE), les quals seran resoltes en el fons a principis del 2022.

En definitiva, restaven pendents de resolució 1 acció incidental d'inconstitucionalitat i 13 recursos d'empara, els 9 que s'acaben d'esmentar, quedant pendent l'examen d'admissibilitat dels 4 restants (2021-95-RE, 2021-98-RE, 2021-99-RE i 2021-100-RE), que s'efectuarà també a principis del 2022.

- Pel que fa al recurs de súplica, el Tribunal Constitucional en va examinar 22 (2020-70-RE, 2020-75-RE, 2020-83-RE, 2020-85-RE, 2021-5-RE, 2021-6 i 7-RE, 2021-23-RE, 2021-32-RE, 2021-34-RE, 2021-40-RE, 2021-43-RE, 2021-44-RE, 2021-46-RE, 2021-54-RE, 2021-55-RE, 2021-56-RE, 2021-65-RE, 2021-77-RE, 2021-81-RE, 2021-85-RE i 2021-86-RE), els quals van ser tots desestimats.

2. Anàlisi relativa als drets constitucionals invocats

- Tal com s'acaba d'indicar, durant l'any 2021 el Tribunal Constitucional s'ha pronunciat sobre 2 recursos directes d'inconstitucionalitat:
- la causa 2021-1-L respecte de la constitucionalitat de diverses disposicions de la Llei 15/2020, del 26 de novembre, de mesures urgents en matèria d'arrendaments de finques urbanes i de millora del poder adquisitiu, en què el Tribunal Constitucional va considerar que les disposicions impugnades no eren contràries a la Constitució i, en particular, a l'article 80 (que estableix les matèries en què les competències dels comuns estan delimitades), a l'article 27 (el dret a la propietat) i a l'article 33 (el dret a un habitatge digne).
- la causa 2021-2-L respecte de la constitucionalitat de diverses disposicions de la Llei 19/2020, del 23 de desembre, de modificació de la Llei 30/2018, del 6 de desembre, qualificada de seguretat pública i de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989, per preveure mesures obligatòries per protegir la salut pública, en què el Tribunal Constitucional va considerar que els consellers generals que havien votat a favor de la Llei i que havien signat el recurs per tal que els seus col·legues que havien

votat en contra de la Llei poguessin recórrer davant el Tribunal, no podien posteriorment anar contra ella per inconstitucional mitjançant la interposició d'un recurs directe d'inconstitucionalitat, fet que derivava en la seva manca de legitimació activa (article 99 de la Constitució), motiu pel qual aquesta causa d'inadmissió a tràmit esdevenia una causa de desestimació de la demanda.

- Pel que fa al recurs d'empara, que representa el gruix majoritari de l'activitat jurisdiccional d'aquest Tribunal, el dret que els recurrents continuen invocant de manera més freqüent és el dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució. Com ja s'ha dit en anteriors memòries aquest dret és al·legat bé de manera exclusiva, bé de manera concurrent amb alguns dels altres drets esmentats en el mateix precepte, amb independència que siguin considerats drets autònoms o manifestacions o vessants del dret a la jurisdicció.

Val a dir que la majoria de recursos d'empara retreuen a les decisions judicials que impugnen no estar fonamentades en Dret, o contenir raonaments il·lògics o arbitraris; així mateix, sovint al·leguen igualment les vulneracions dels drets a un procés degut i a la defensa, i continua creixent la denúncia de les dilacions indegudes, sobretot en procediments judicials d'instrucció i d'execució. En els recursos d'empara l'origen dels quals és penal, els recurrents addueixen essencialment la vulneració dels drets a la presumpció d'innocència, a ser informats de l'acusació, a no confessar-se culpable, a no declarar en contra d'un mateix i al recurs.

Pel que fa als drets que s'acaben d'esmentar, si bé, en un gran nombre de causes allò que es pretén és una revisió de darrera instància o de naturalesa cassacional, i, per tant, les inadmissions a tràmit corresponen a aquest fet, convé destacar, que el Tribunal Constitucional ha atorgat l'empara per la vulneració d'algun d'aquests drets en les causes 2021-18-RE, 2021-21-RE, 2021-22-RE, 2021-24-RE i 2021-64-RE -vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret- i 2021-21-RE -dret a un procés degut.

D'altra banda, el Tribunal Constitucional ha atorgat l'empara per la vulneració del dret a un judici de durada raonable en 16 ocasions: les causes 2020-74-RE; 2020-77-RE; 2020-80-RE; 2020-87-RE; 2021-1-RE; 2021-2-RE; 2021-11-RE; 2021-35-RE; 2021-36-RE; 2021-41-RE; 2021-48-RE; 2021-59-RE; 2021-71-RE; 2021-72-RE; 2021-75-RE i 2021-76-RE.

Per contra va considerar que no s'havia vulnerat el dret a un judici de durada raonable en les causes 2021-3-RE; 2021-4-RE; 2021-52-RE i 2021-62-RE.

A banda dels drets de l'article 10 de la Constitució que s'acaben de ressenyar, aquest Tribunal vol precisar de manera separada les al·legacions més habituals d'altres vulneracions contingudes en els recursos d'empara:

- **Sobre els principis establerts a l'article 3.2 de la Constitució**

Aquest Tribunal creu important recordar que la invocació en un recurs d'empara de la vulneració d'alguns principis establerts en aquest article, en particular els principis de legalitat, de jerarquia, de seguretat jurídica i d'interdicció de tota arbitrarietat, no pot prosperar per si sola, ja que aquesta disposició no consagra “*un dret*” com a tal, sinó que és un “*principi*” hermenèutic d'interpretació dels drets reconeguts a la Constitució.

Vegeu per exemple les causes 2021-38-RE i 2021-74-RE en què el Tribunal assenta la seva jurisprudència en relació amb aquest punt.

- **Sobre el dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució**

S'han presentat 12 recursos d'empara (les causes 2020-71 i 73-RE, 2021-6 i 7-RE, 2021-13 i 14-RE, 2021-15-RE, 2021-19-RE, 2021-28-RE (desistit), 2021-47-RE, 2021-66-RE i 2021-96-RE), entre els quals 4 derivats del procediment d'*habeas corpus* (causes 2021-6 i 7-RE, 2021-15-RE i 2021-66-RE).

El Tribunal Constitucional va estimar parcialment la vulneració d'aquest dret en la causa 2021-13 i 14-RE, en la resta de recursos es va declarar ja sigui la inadmissió a tràmit del recurs, ja sigui la desestimació mitjançant sentència.

- **Sobre els drets a la intimitat i a ser protegit contra les intromissions il·legítimes en la vida privada i familiar, article 14 de la Constitució**

Durant l'any 2021, s'han presentat únicament 3 recursos en què s'ha al·legat la vulneració d'aquest dret, però conjuntament amb la vulneració d'altres drets (les causes 2021-8-RE i 2021-9-RE en el marc d'un procediment penal; la causa 2021-77-RE, en el marc d'un procediment administratiu).

En tots aquests casos, el Tribunal Constitucional va declarar la seva inadmissibilitat a tràmit.

3. Elements de reflexió en relació amb diverses qüestions jurídiques

a. La qüestió de les dilacions indegudes

Aquesta qüestió ha de ser novament destacada, atès que els recursos d'empара presentats per la vulneració del dret a un judici de durada raonable han augmentat en relació amb l'any anterior, el qual ja va ser objecte d'un gran nombre de recursos d'empара en aquesta matèria.

Com ja es va dir en la memòria anterior, en matèria de dilacions indegudes la doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, i estableix quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable.

La concreció de la durada “*raonable*”, com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals en cada cas concret que es planteja davant el Tribunal Constitucional, però tenint igualment en compte les singularitats que pot presentar la situació particular en què es troben els Estats petits.

Tanmateix, el Tribunal Constitucional creu convenient destacar dues qüestions derivades de la declaració de dilacions indegudes. En primer lloc, que no li correspon organitzar o planificar la instrucció o la tramitació judicial ordinària i que només pot constatar la dilació indeguda i ordenar a l'òrgan judicial competent que prengui les mesures escaients amb la major brevetat possible. I, en segon lloc, que a més dels criteris habituals per valorar si la durada d'un procediment està sent irraonable o no, aquest Tribunal també ha de tenir en compte el “*cost del risc*” que implica aquesta dilació indeguda, és a dir, els danys i perjudicis importants i costosos, ja siguin morals o materials, que exigeixen una diligència encara més especial.

b. El contingut constitucional

Malgrat les reiteracions efectuades en memòries anteriors sobre aquest apartat, el Tribunal Constitucional no pot deixar de constatar que en moltes causes es pretén convertir la jurisdicció constitucional en una darrera instància o en una instància cassacional, utilitzant la via d'una suposada infracció del dret a la jurisdicció, i demanant una nova valoració de la prova o la substitució del raonament jurídic dels òrgans judicials ordinaris per un altre que sigui més favorable als interessos del recurrent. En aquests

casos, correspon al Tribunal Constitucional inadmetre a tràmit aquests recursos de conformitat amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional que així ho preveu en el cas de *“falta manifesta de contingut constitucional de la infracció denunciada”*.

c. La interpretació de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional

L'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional va ser modificat per la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil.

El recurs d'empara es pot interposar contra les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia o pel Tribunal de Corts encara que no s'hi hagi interposat un incident de nul·litat. Aquesta via és directa i facilita l'accés al jutge constitucional.

No obstant això, d'acord amb aquest article el recurs d'empara també es pot interposar contra *“els autes que desestimen o no admeten en fase de recurs els incidents de nul·litat que també es configuren com un procediment urgent i preferent, d'acord amb l'article 41, apartat 1, de la Constitució”*.

A banda de la distinció entre les resolucions judicials no definitives o interlocutòries (article 18 *ter* de la Llei transitòria de procediments judicials) i les resolucions judicials definitives (article 18 *quater* d'aquesta mateixa Llei), distinció que provoca nombroses dificultats d'interpretació encara avui, tres anys després de la modificació legislativa (veg. 2020-82-RE, 2021-19-RE, 2021-50-RE, 2021-63-RE, 2021-78-RE, 2021-82-RE, 2021-83-RE; 2021-84-RE), en els casos de les resolucions definitives, aquest Tribunal vol posar en relleu que si un recurrent opta per la via indirecta ha de presentar un recurs d'apel·lació contra la decisió que desestima el seu incident de nul·litat abans de poder accedir al Tribunal Constitucional en empara, ja que en cas contrari no s'ha esgotat la via prèvia indirecta escollida (causes 2021-24-RE, 2021-86-RE i 2021-88-RE).

La interpretació d'aquest article continua presentant dificultats pels advocats, ja que després de tres anys de la seva entrada en vigor, el Tribunal Constitucional segueix veient-se confrontat a les interpretacions diverses respecte del caràcter ferm o definitiu d'una decisió.

C. LES ACTIVITATS INSTITUCIONALS DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

Atès que la situació sanitària causada per la COVID-19 va anar fluctuant durant tot l'any 2021, moltes de les trobades i de les reunions programades van haver de realitzar-se encara de manera virtual.

Altrament es mantenen de manera habitual comunicacions amb els tribunals homòlegs d'arreu del món, per tal d'afermar vincles a través del coneixement de la seva estructura, de l'actualitat de la seva composició, així com de les seves jurisprudències i activitats.

En aquest sentit, el professor Danny Pieters, magistrat del Tribunal Constitucional de Bèlgica, va demanar la col·laboració del nostre Tribunal per realitzar un estudi comparatiu de les petites jurisdiccions (Estats de menys d'1 milió i mig d'habitants) mitjançant la resposta a un qüestionari exhaustiu.

1. Les activitats internacionals

• Conferència de Tribunals Constitucionals Europeus

El 24 de febrer del 2021, el president, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va assistir de manera virtual a la reunió del Cercle de Presidents de la Conferència de Tribunals Constitucionals Europeus (CTCE), així com al XVIII Congrés sobre "*Drets Humans i Llibertats Fonamentals: relacions entre catàlegs internacionals, supranacionals i nacionals al segle XXI*".

En el marc d'aquesta reunió, el Tribunal Constitucional de Kosovo va sol·licitar poder integrar-se a la CTCE com a membre associat; no obstant això, de manera prèvia es va haver de procedir a votar respecte de la conveniència de debatre aquesta qüestió mitjançant videoconferència i atès que les decisions s'han d'adoptar per la majoria d'almenys les dues terceres parts dels membres presents, majoria que no es va assolir, aquest punt de l'ordre del dia va ser retirat i no es va poder procedir ni a la seva discussió ni a la seva votació.

• Congrés de l'Association des Cours Constitutionnelles Francophones

El 25 de maig del 2021, el president va assistir igualment al col·loqui en línia organitzat per l'ACCF sobre el tema de la col·legialitat.

- **Cimera Internacional de presidents sobre l'Estat de Dret a Europa i a Amèrica**

Els dies 5 i 6 de juliol del 2021, el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va assistir presencialment, en representació del Tribunal Constitucional, a l'homenatge dedicat a l'honorable magistrada del Tribunal Suprem dels Estats Units, Sra. Ruth Bader Ginsburg i a la Cimera Internacional de presidents sobre l'Estat de Dret a Europa i a Amèrica, que es va celebrar a Madrid sota l'organització de la *World Jurist Association*.

- **Obertura solemne del Tribunal Europeu dels Drets Humans**

El 10 de setembre del 2021, el president va assistir presencialment al seminari d'obertura de l'any judicial del Tribunal Europeu dels Drets Humans que es va celebrar a Estrasburg (França) que va versar sobre "*L'Estat de Dret i la Justícia a l'era numèrica*".

- **Seminari web: Independència i autonomia dels Ministeris Públics**

El 23 de setembre del 2021, el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va presentar una ponència intitolada "*Autonomia i independència dels Ministeris Públics*" en el marc d'aquest seminari web organitzat pel Ministeri Fiscal d'Andorra dins els treballs de l'Associació Iberoamericana de Ministeris Públics.

- **XXVII Congrés Biennal de la *World Jurist Association***

El 2 de desembre del 2021, el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va presentar telemàticament una ponència intitolada "*Separació de poders: independència del poder judicial*" durant el XXVII Congrés Biennal de la WJA que va tenir lloc a Barranquilla.

Altrament, com s'ha dit en l'encapçalament d'aquest apartat, la situació pandèmica ha causat que s'haguessin d'anul·lar una conferència de presidents de Tribunals Constitucionals que hagués hagut de tenir lloc a Berlin els 22 i 23 d'abril del 2021, així com la celebració del 30è aniversari del Tribunal Constitucional d'Hongria, que estava prevista del 24 al 26 d'octubre del 2021 a Budapest.

2. Les activitats internes

Durant el 2021 les activitats dutes a terme dins el Principat han pogut ser presencials tot i haver-se de respectar en tot moment les precaucions i les

mesures establertes per intentar mitigar els efectes de la COVID-19, motiu pel qual en molts dels esdeveniments únicament podia assistir-hi el president en representació de tot el Tribunal.

14 de març. El president, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va assistir a la sessió extraordinària del Consell General amb motiu del Dia de la Constitució.

25 i 26 de març. Andorra va rebre la visita institucional dels Reis d'Espanya i amb motiu d'aquesta visita el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va ser convidat a assistir a la seva benvinguda a la Plaça del Consell General, així com a tots els actes oficials previstos.

20 d'abril. El president va assistir a un sopar organitzat per les autoritats andorranes amb motiu de la XXVII Cimera Iberoamericana de caps d'Estat i de Govern.

18 de maig. Tots els membres del Tribunal Constitucional van lliurar la memòria del 2020 a la síndica general.

14 de juliol. Tots els magistrats van assistir a la recepció de l'Ambaixada de França celebrada amb motiu de la seva Festa Nacional.

8 de setembre. El president, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va assistir a la sessió extraordinària del Consell General, i a la Missa celebrada al Santuari de N. Sra. de Meritxell, amb motiu de la Festa Nacional del Principat d'Andorra.

21 de setembre. El Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va assistir a la presentació del llibre *La Constitució del Principat d'Andorra: la resposta als reptes de les institucions preconstitucionals en el segle XX (1930-1993)* de Nemesi Marqués Oste.

24 de setembre. El president va assistir als actes organitzats pel Col·legi d'Advocats d'Andorra amb motiu de la festivitat en honor de Sant Raimon de Penyafort.

12 d'octubre. El president, en representació del Tribunal Constitucional, va assistir a la recepció amb motiu de la Festa Nacional d'Espanya que es va celebrar a la sala d'actes de l'Ambaixada, així mateix, va assistir al concert posterior de l'Orquestra de Cambra Catalana.

21 de desembre. El Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, va assistir a la Sessió Tradicional del Consell General de Sant Tomàs.

23 de desembre. El president, en representació del Tribunal, va assistir a la recepció oferta per S. E. el Copríncep Episcopal, al Palau Episcopal de la Seu d'Urgell.

3. Altres activitats

Biblioteca

D'ençà de la seva creació, el Tribunal Constitucional ha manifestat la voluntat constant de disposar d'un fons bibliotecari suficient per facilitar i assegurar documentalment els treballs dels magistrats i de la Secretaria General. Aquest fons bibliotecari està obert a consultes i préstecs per part d'institucions i d'administracions públiques i dels col·lectius professionals interessats.

Pàgina Web

El Tribunal Constitucional ha introduït en l'apartat de la seva pàgina web dedicat a la jurisprudència una base de dades, dissenyada amb diverses opcions de recerca específiques, en la qual es recullen totes les resolucions dictades pel Tribunal Constitucional amb l'objectiu de simplificar la seva consulta.

Publicacions

Aquest Tribunal vol posar en relleu que ha editat el recull de resolucions en què el magistrat, Sr. Isidre Molas Batllori, va ser ponent (anys 2014-2018).

D. ASPECTES ORGANITZATIUS I DE FUNCIONAMENT

1. Composició del Tribunal Constitucional

El Tribunal Constitucional es compon de quatre magistrats constitucionals, son designats un per cadascun dels Coprínceps i dos pel Consell General d'entre persones majors de vint-i-cinc anys i de reconeguda experiència jurídica o institucional.

El mandat de magistrat constitucional té una durada de vuit anys, comptats a partir de la data del nomenament, i no és renovable per períodes consecutius. Segons el torn rotatori establert per la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, cada dos anys cessa un dels magistrats constitucionals i es substituït per un altre designat pel mateix òrgan que va elegir el cessant.

El 2021 no ha coincidit amb un període de renovació i, fins al mes de setembre del 2022, componen el Tribunal el president, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela, designat pel Copríncep Episcopal, el vicepresident, Sr. Jean-Yves Cullet, designat pel Copríncep Francès, i, els magistrats, Srs. Joan Manel Abril Campoy i Dominique Rousseau, nomenats pel Consell General.

Composició actual

Magistrat	Òrgan que el va designar	Data de la designació	Càrrec	Període de Presidència
Josep-D. Guàrdia Canela	Copríncep Episcopal	24/11/2017	President	2020-2022
Jean-Yves Caullet	Copríncep Francès	10/12/2019	Vicepresident	2022-2024
Joan Manel Abril Campoy	Consell General	20/12/2018	Magistrat	-
Dominique Rousseau	Consell General	14/04/2016	Magistrat	2018-2020

Antics magistrats

Magistrat	Òrgan que el va designar	Data de la designació	Data de cessament	Període de Presidència
François Luchaire †	Consell General	04/11/1993	29/11/1999	1995-1997
Joan Josep López Burniol	Copríncep Episcopal	25/11/1993	29/11/2001	1993-1995
Pere Vilanova Trias	Copríncep Francès	06/11/1993 i 24/11/1995	06/12/2003	1999-2001
Miguel Ángel Aparicio Pérez†	Consell General	04/11/1993 i 19/11/1997	10/12/2005	1997-1999
Philippe Ardant †	Consell General	16/12/1999	07/06/2007	2003-2006
Miguel Herrero Rodríguez de Miñón	Copríncep Episcopal	15/11/2001	21/11/2009	2001-2003
Didier Maus	Copríncep Francès	10/12/2003	11/12/2011	2006-2008
Carles Viver Pi-Sunyer	Consell General	07/04/2006	24/05/2014	2008-2010
Pierre Subra de Bieusses	Consell General	20/12/2007	30/01/2016	2010-2012
Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona	Copríncep Episcopal	20/11/2009	25/11/2017	2012-2014
Isidre Molas Batllori	Consell General	24/07/2014	12/10/2018	2016-2018
Laurence Burgorgue-Larsen	Copríncep Francès	10/12/2011	12/12/2019	2014-2016

2. Administració del Tribunal

La secretària general, Sra. Meritxell Tomàs Baldrich, l'oficial lletrada, Sra. Rosa M. Ruiz Guerrero, i, la cap dels serveis administratius, Sra. Encarna Pérez Alguacil, componen la Secretaria General del Tribunal Constitucional.

No només han de donar suport a la funció jurisdiccional dels magistrats constitucionals, sinó que també han d'assistir al president en la gestió administrativa i financera del Tribunal, contribuint a l'elaboració i al seguiment del pressupost i de la seva execució, així com a la bona organització de les activitats internes o externes acordades pel Tribunal.

3. Pressupost del Tribunal

Preparació

El Tribunal Constitucional té atribuïda l'administració del seu pressupost segons els articles 9 g) i 27 f) de la LQTC, i així mateix, elabora el seu propi projecte de pressupost. El Ple del Tribunal, després d'aprovar el projecte de pressupost, el trameta al cap de Govern sol·licitant-li que l'incorpori al projecte de llei del pressupost general.

Administració

D'acord amb la Llei general de les finances públiques del 19 de desembre de 1996, i sota les directrius establertes pel president del Tribunal, la Secretaria General assumeix l'execució i la liquidació del pressupost. S'informa mensualment el president del Tribunal i s'informa trimestralment el Ple del Tribunal de l'estat d'execució del pressupost. El Ple del Tribunal fiscalitza l'execució del pressupost i n'aprova la liquidació, abans de trametre-la al Govern.

- *Liquidació de comptes relativa al pressupost del Tribunal Constitucional per a l'any 2020*

El 15 de març del 2021, el Ple del Tribunal va analitzar i va aprovar la liquidació de comptes presentada per la Secretaria General en relació amb el pressupost del Tribunal de l'any 2020, per un import liquidat i pagat de 606.091,51 euros. La Llei del pressupost general per a l'any 2020 va autoritzar una transferència corrent al Tribunal Constitucional per un import de 700.000,00 euros.

- *Pressupost del Tribunal Constitucional per a l'any 2021*

El projecte de pressupost que el Tribunal Constitucional va elaborar per a l'any 2021 fixava la previsió global de la transferència corrent per fer front a les despeses de funcionament en 708.250,00 euros i de la utilització dels seus actius financers (romanents de tresoreria) per fer front a les despeses d'inversió i de funcionament en un import de 59.527,63 euros. El projecte de pressupost per a l'any 2021 presenta una disminució en xifres absolutes en relació amb el pressupost de l'any 2020 de 6.528,00 euros. Aquest projecte de pressupost es va incorporar al projecte de llei del pressupost general per a l'exercici del 2021, aprovat com a Llei 18/2020, del 17 de desembre, del pressupost per a l'exercici del 2021.

Durant el 2021, el Tribunal Constitucional ha mantingut diverses trobades amb el Ministeri de Finances per debatre sobre els seus romanents de tresoreria.

- *Projecte de pressupost del Tribunal Constitucional per a l'any 2022*

El projecte de pressupost que el Tribunal Constitucional ha elaborat per a l'any 2022 fixa la previsió global de la transferència corrent per fer front a les despeses de funcionament i d'inversió del Tribunal en 830.756,54 euros. El projecte de pressupost per a l'any 2022 presenta un augment en xifres absolutes en relació amb el pressupost de l'any 2021 de 62.978,91 euros. Aquest projecte de pressupost es va incorporar al projecte de llei del pressupost general per a l'exercici del 2022, aprovat com a Llei 4/2022, del 31 de gener, del pressupost per a l'exercici del 2022.

4. Aprovació de la memòria

Prenent com a base els materials lliurats per la Secretaria General del Tribunal, el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela va presentar al Ple del Tribunal un primer projecte de memòria que, després del debat pertinent, i una vegada introduïdes les modificacions suggerides pels magistrats, s'ha convertit en una nova redacció, que ha estat aprovada pel Tribunal en la seva sessió del 20 d'abril del 2022.

Aquesta memòria serà lliurada a la M. I. Sra. Síndica general del Principat d'Andorra, pel Tribunal Constitucional, per al coneixement del Consell General.

Abril del 2022

Josep-D. Guàrdia Canela
President del Tribunal Constitucional

II
CAUSES OBJECTE DE L'ACTIVITAT
JURISDICCIONAL I DADES ESTADÍSTIQUES

A. RESUM DE LES CAUSES

En el decurs de l'any 2021, el Tribunal Constitucional ha enregistrat 103 causes.

Ha resultat, d'acord amb els procediments establerts en la Constitució i regulats per la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, 2 recursos directes d'inconstitucionalitat, 8 recursos d'empara admesos a tràmit l'any anterior i que estaven pendents de sentència i 92 recursos d'empara constitucional. D'aquestes causes considerades conjuntament, 59 van ser inadmeses a tràmit i 33 van ser admeses a tràmit.

També s'han resultat 22 recursos de súplica i una petició de desistiment d'un recurs d'empara.

Així mateix, actualment, es troben pendents de resolució 13 recursos d'empara i 1 acció incidental d'inconstitucionalitat. Convé destacar que 10 d'ells ja han estat admesos a tràmit i que, per tant, la seva resolució en el fons recaurà durant el 2022.

Causa 2020-56-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Montserrat Gimeno Candela, contra els autes del 17 de juny del 2020 i del 21 de juliol del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, a la defensa, a no confessar-se culpable, a no declarar en contra d'un mateix, al recurs en matèria penal i a la presumpció d'innocència, tots ells reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, per extensió, dels drets i de les llibertats reconeguts en els articles 5.5, 6.1, 6.2, 6.3 b), 6.3 d), 13 i 17 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. El recurs va ser interposat el 24 de juliol del 2020. Va ser admès parcialment a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

L'11 de novembre del 2020, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit dels motius primer (vulneració dels drets a la presumpció d'innocència i a la defensa) i tercer (vulneració del dret al recurs en matèria penal) del seu escrit de recurs d'empara

2020-56-RE, en què impugnava la negació per part del Tribunal de Corts de l'obertura d'un judici de revisió. Aquest recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020.

El 18 de gener del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-70-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat Etna Serveis, SLU, contra la sentència del 24 de setembre del 2020, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 16 d'octubre del 2020. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 13 de gener del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit. El recurs va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021.

Causa 2020-71 i 73-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Francesc Rubia Martínez, contra l'aute del 2 d'octubre del 2020, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 21 d'octubre del 2020.

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Ali Bentahar Bellin, contra l'aute del 30 de setembre del 2020, dictat per la Batllia de Guàrdia, i, contra l'aute del 6 d'octubre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 22 d'octubre del 2020.

Els dos recursos van ser acumulats en una sola causa 2020-71 i 73-RE i la causa acumulada va ser admesa a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

El 17 de febrer del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per les parts recurrents.

Causa 2020-74-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal dels Srs. Juan Milton Guillermo i Hugo Alberto Molina Botran i de la societat IVB Comercial Antillana, SA, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, “*el que suposa una lesió directa al dret a la defensa material*”, així com una presumpta vulneració de l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, en els seus vessants “*al dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, al principi de legalitat, a un procés degut substanciat per un Tribunal imparcial predeterminat per la Llei i a la igualtat d'armes*”. El recurs va ser interposat el 5 de novembre del 2020. Va ser admès parcialment a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 17 de febrer del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-75-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Miquel Rogé Fortó, contra la sentència del 15 d'octubre del 2020, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 5 de novembre del 2020. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 13 de gener del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit. El recurs va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021.

Causa 2020-76-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal dels Srs. Frederic Borràs Pàmies, Ricard Climent Meca, Francisco Javier Campos Tomas, Joan Pau Miquel Prats, Santiago de Rosselló Piera i Cristina Lozano Bonet, contra la sentència del 10 de juliol del 2019, dictada per la Secció

Administrativa de la Batllia, i, contra la sentència del 15 d'octubre del 2020, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels principis d'igualtat (article 1.2 en relació amb l'article 6, ambdós de la Constitució), de legalitat i d'irretroactivitat (article 3.2 en relació amb l'article 9.4, ambdós de la Constitució), i del dret a la presumpció d'innocència, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 6 de novembre del 2020. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 15 de març del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-77-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de les Sres. Isabelle Jacqueline Gemma Durand, Gemma Durand Alavedra i Clémence Marie-Jacques Durand, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 10 de novembre del 2020. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 16 de novembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 18 de gener del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-80-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la comunitat de propietaris de l'edifici Cabanella, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 26 de novembre del 2020. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 17 de febrer del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-81-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Juan Marco Masson Blanch, contra la inactivitat de la Batllia en la causa anomenada "*Landstreet*" que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 27 de novembre del 2020. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de desembre del 2020. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 17 de febrer del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-82-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Francesc Rubia Martínez, contra l'aute del 21 de setembre del 2020 de pròrroga de la situació de presó provisional del recurrent, dictat per la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia, i contra els autes del 15 d'octubre del 2020 i del 30 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 18 de desembre del 2020. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2020-83-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Jean Benoît Mézy, contra la sentència del 12 de febrer del 2020, dictada per la Secció Civil 4 de la Batllia, i, contra la sentència del 30 de novembre del mateix any, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa. El recurs va ser interposat el 22 de desembre del 2020. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 23 de febrer del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de

súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit. El recurs va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021.

Causa 2020-84-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Jesús Alonso Cañamares, contra la sentència del 30 de novembre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. El recurs va ser interposat el 22 de desembre del 2020. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causa 2020-85-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Magdalena Esteve Estefanell, contra l'aute del 31 de juliol del 2019, dictat per la Secció Menors 2 (Civil) de la Batllia, i, contra l'aute del 30 de novembre del 2020, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un judici de durada raonable, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com per la presumpta vulneració dels drets dels seus fills a la informació i a ser efectivament escoltats. El recurs va ser interposat el 22 de desembre del 2020. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

L'1 de març del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit. El recurs va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021.

Causa 2020-86-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat Immobiliària Sant Gabriel, SL, contra la sentència del 30 de novembre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

El recurs va ser interposat el 23 de desembre del 2020. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2020-87-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Natàlia Pont Ayerbe, contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció núm. 4 de la Batllia en relació amb els autes penals 4102675/2014 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 30 de desembre del 2020. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 15 de març del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-1-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. José Luis Montes Palomino, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable. El recurs va ser interposat l'11 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

El 15 de març del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-2-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Antoni Canes Soldevila, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable. El recurs va ser

interposat el 12 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 15 de març del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-3-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de M. S. V., persona perjudicada en la causa anomenada Cas VALORA, SA, pel manteniment de la inactivitat de la Batllia en relació amb els autes penals 8000080/2015 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 14 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 15 de març del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-1-L

Recurs directe d'inconstitucionalitat formulat per la representació processal dels consellers generals Srs. Pere López Agràs, Judith Salazar Álvarez, Susanna Vela Palomares, Jordi Font Mariné, Joaquim Miró Castillo, Roger Padreny Carmona i Carles Sánchez Rodríguez, contra la Llei 15/2020, del 26 de novembre, de mesures urgents en matèria d'arrendaments de finques urbanes i de millora del poder adquisitiu, aprovada pel Consell General i publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, el 16 de desembre del 2020, mitjançant el qual se sol·licita a aquest Tribunal que dicti la inconstitucionalitat de la disposició transitòria primera relativa a l'exempció de determinats requisits d'habitabilitat, i de la disposició transitòria segona, relativa a la reducció del percentatge de la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns de la Llei d'ordenació del territori i l'urbanisme, per tal com es vulnerarien els articles 27, 33 i 80 de la Constitució i, per consegüent, declari la nul·litat de les dues disposicions transitòries esmentades. El recurs va ser interposat el 15 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava el recurs directe d'inconstitucionalitat presentat pels consellers generals recurrents.

Causa 2021-4-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Juan Ignacio i Santiago Antonio Cardoso, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 15 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de gener del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 15 de març del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-5-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, contra l'aute del 6 d'octubre del 2020, dictat per la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia, i, contra l'aute del 7 de desembre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 20 de gener del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 4 de març del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021.

Causa 2021-6 i 7-RE

Recursos d'empara interposats per la representació processal del Sr. Sergi Barbolla Barbero, contra els autes de la Batllia de Guàrdia del 18 de desembre del 2020 (núm. 0000584/2020, dictat a les 18.00 h, i núm. 0000585/2020, dictat a les 21.15 h, respectivament) de denegació *a limine* de la petició d'*habeas corpus*, i contra els autes del Tribunal de Corts del

24 de desembre del 2020, desestimant els recursos d'apel·lació formulats contra els anteriors (núm. 6000095/2020 i núm. 6000094/2020, respectivament), per una presumpta vulneració dels drets a la llibertat i al procediment constitucional, reconeguts a l'article 9 de la Constitució en concordança amb les disposicions de la Llei transitòria de procediments judicials, i dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. Els dos recursos van ser interposats el 21 i 22 de gener del 2021, respectivament. Van ser acumulats en una sola causa que va ser inadmesa a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa acumulada va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 26 de febrer del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021.

Causa 2021-8-RE

Recurs d'empara interposat per les representacions processals respectives dels Srs. Joan Pau Miquel Prats, Mauricio Escribano Sánchez, Enrique Rafael Graciá Cerdá, Ignacio Cardiel Lavilla, Josep Elfa Farré, Santiago De Rosselló Piera, Anna Maria Bermejo Camp, Juan Cejudo Peña, Jaume Sansa Matamoros, Francesc Xavier Domingo Roigè, Joana Reolid Castillo, Francisco Javier Filoso Fernández, Francesc Miquel Martínez Bort, Sergi Fernández Genés, Amaya De Santiago Bullich, Antoni Calvente Gutiérrez i Esteve García García, i, per la Sra. Isabel Camino Sarmiento Fuertes, actuant en la seva defensa i representació, contra l'aute del 22 de juny del 2020, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 7 de gener del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la intimitat, reconegut a l'article 14 de la Constitució, i dels drets al secret de les comunicacions i a la inviolabilitat del domicili, reconeguts a l'article 15 de la Constitució, així com per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut, a la defensa i a la presumpció d'innocència, a la llibertat i al procediment constitucional, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 25 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-9-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal dels Srs. Santiago De Rosselló Piera, Juan Cejudo Peña i Anna Maria Bermejo Camps, contra els autes del 22 de juny del 2020 i del 10 de setembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 7 de gener del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets al secret professional, a la intimitat i al secret de les comunicacions, reconeguts respectivament als articles 12, 14 i 15 de la Constitució, així com per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 27 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-10-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Daniel Rubio García, contra els autes del 7 d'octubre del 2020, del 7 de desembre del mateix any i del 14 de gener del 2021, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 28 de gener del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-11-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Francesc Reguera Chacon, contra la sentència del 22 de desembre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un judici de durada raonable i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 29 de gener del

2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 18 de maig del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment el recurs d'empara presentat per la part recurrent.

Causa 2021-12-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat Cuines Comella, SL, contra la sentència del 22 de desembre del 2020, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 29 de gener del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-13 i 14-RE

Recurs d'empara interposat per les representacions processals respectives del Sr. Sergi Barbolla Barbero i del Sr. David Alexandre Regalo Alves, contra l'aute de l'11 de gener del 2021, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra l'aute del 15 de gener del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, i, del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'1 de febrer del 2021.

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Soleman Raguig El Bachiri, contra l'aute de l'11 de gener del 2021, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra l'aute del 15 de gener del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 3 de febrer del 2021.

Els recursos van ser acumulats en una sola causa que va ser admesa a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa acumulada va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment el recurs d'empara presentat per les parts recurrents.

Causa 2021-15-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Daniel Rubio García, contra l'aute del 19 de gener del 2021, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra l'aute del 27 de gener del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, en el marc del procediment d'*habeas corpus*, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 10 de febrer del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava el recurs d'empara presentat per la part recurrent.

Causa 2021-2-L

Recurs directe d'inconstitucionalitat formulat per la representació processal dels consellers generals Srs. Josep Pintat Forné, Joan Carles Camp Alís, Carine Montaner Raynaud, Oliver Alís Salguero, Susanna Vela Palomares i Carles Sánchez Rodríguez, contra la Llei 19/2020, del 23 de desembre, de modificació de la Llei 30/2018, del 6 de desembre, qualificada de seguretat pública i de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989, per preveure mesures obligatòries per protegir la salut pública, aprovada pel Consell General i publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, el 13 de gener del 2021, mitjançant el qual se sol·licita a aquest Tribunal que dicti la inconstitucionalitat dels articles 1.3, 1.6, 1.7, 2.2 i 2.3 i que es pronunciï respecte de la disposició final primera. El recurs va ser interposat l'11 de febrer del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 17 de febrer del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 19 d'abril del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava el recurs directe d'inconstitucionalitat presentat pels consellers generals recurrents.

Causa 2021-16-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Miguel Manzano Sandoval, contra la sentència del 29 de gener del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració

del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 19 de febrer del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 19 d'abril del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-17-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Maria Dolors March Vila, contra l'aute del 3 de desembre del 2019, dictat per la Secció Civil 6 de la Batllia, i, contra l'aute del 29 de gener del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 25 de febrer del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 19 d'abril del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

Causa 2021-18-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Victor Pérez Domínguez, contra la sentència del 29 de gener del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 2 de març del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 15 de març del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 18 de maig del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-19-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. David Alexandre Regalo Alves, contra els autes del 30 de desembre del 2020 i del 12 de febrer del 2021, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 4 de març del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 19 d'abril del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-20-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Joan Torra Vinyal, en representació de l'Associació de Bombers d'Andorra (ABA) i del Sr. Miquel Àngel Adran Garcia, en representació de l'Associació de Bombers A118 (A118), contra la sentència del 18 de desembre del 2020, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'11 de març del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 19 d'abril del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-21-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de l'agència de duanes Transports, Duanes i Serveis Estrella, SLU (TDS Estrella, SLU), contra la sentència del 18 de desembre del 2020 i l'aute del 19 de febrer del 2021, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 12 de març del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 19 d'abril del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

El 14 de juny del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-22-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de l'agència de duanes Transitaris en Duanes, SL (TED, SL), contra la sentència del 26 de novembre del 2020 i l'aute del 19 de febrer del 2021, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 12 de març del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 19 d'abril del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 14 de juny del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-23-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Higini i Ramon Cierco Noguer, contra l'aute del 26 de febrer del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, de l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, així com dels principis de legalitat, d'igualtat d'armes i de no discriminació de les persones davant la llei. El recurs va ser interposat el 18 de març del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 27 de maig del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021.

Causa 21-24-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Ignasi Xarpell Ruiz, contra la sentència del 26 de juny del 2020 i contra l'aute del 26 de febrer del 2021, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la igualtat, reconegut a l'article 6 de la Constitució, i del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la mateixa norma. El recurs va ser interposat el 23 de març del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 14 de juliol del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-25-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Coma Zamboni i de la societat SAMAR, SLU, contra la sentència del 26 de

febrer del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 23 de març del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

Causa 2021-26-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Carles i Dolors Cerqueda Torres, i, Eric i Jordi Cerqueda Visent, contra la sentència del 8 de març del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 24 de març del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-27-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Salut Torné Sanz, contra la sentència del 26 de febrer del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 24 de març del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-28-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Benjamin Magnier Adam, contra els autes del 27 de gener del 2021 i del 9 de març del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'1 d'abril del 2021. L'11 de maig del 2021, la representació processal del recurrent va presentar un escrit formulant el desistiment del recurs d'empara interposat. El 18 de maig del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar un aute que constatava el desistiment voluntari formulat pel recurrent i arxivava el recurs d'empara 2021-28-RE. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-29-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Higiní i Ramon Cierco Noguer, contra l'aute del 29 de març del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, de l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, “*a un judici equitatiu i a la tutela judicial efectiva*”, a la seguretat jurídica, als principis de contradicció i d'igualtat d'armes, i, a la defensa. El recurs va ser interposat el 8 d'abril del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causa 2021-30-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Lluís España Guiu, contra els autes del 13 d'octubre del 2020 i del 9 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 18 de març del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 8 d'abril del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 14 de juliol del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-31-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Rosa Blanca Alonso i dels Srs. Mauro Valentín Abbadié i Leticia Victoria Abbadié, contra l'aute del 26 de novembre del 2020 i contra la sentència del 18 de març del 2021, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució, vulneració derivada d'una motivació irraonable del refús de les proves sol·licitades. El recurs va ser interposat el 12 d'abril del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-32-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Isabel Beltrame Moreno, contra la sentència del 30 de novembre del 2020 i contra l'aute del 29 de març del 2021, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 20 d'abril del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 31 de maig del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021.

Causa 2021-33-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Santiago Cachafeiro Loureda, per una presumpta vulneració dels drets a ser informat de l'acusació, a no confessar-se culpable i a no declarar contra un mateix, cosa que comporta *per se* una vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa, a la presumpció d'innocència, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 23 d'abril del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causa 2021-34-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Maria Àngels Amorós Orell, contra la sentència del 30 de setembre del 2020 i contra els autes del 16 de novembre del mateix any i del 19 de febrer del 2021, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del principi de legalitat processal. El recurs va ser interposat el 26 d'abril del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 23 de juny del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l’article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l’aute d’inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021.

Causa 2021-35-RE

Recurs d’empara interposat per la representació processal de la societat Principat Holding, SA, representada pel Sr. Carles Monreal Pujals, i, dels Srs. Laudelino Alperi Baragaño i Ramón Fernández García, contra la inactivitat de la Batllia en la instrucció de la causa penal 8000011/2017 (anteriorment referenciada amb els núm. 8000081/2015 i 8000176/2015) i contra la manca de batlle adscrit que conegui d’aquesta causa des de fa més de dos anys, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a un judici de durada raonable i a la presumpció d’innocència, reconeguts a l’article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 6 de maig del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 14 de juliol del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment l’empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-36-RE

Recurs d’empara interposat per la representació processal de la societat DANT, SA, contra la inactivitat de la Batllia en la instrucció de la causa Ordinari 3100399/2013 que derivaria en la vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l’article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 10 de maig del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 18 de maig del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 14 de juliol del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l’empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-37-RE

Recurs d’empara interposat per la representació processal del Sr. Lluís Consuegra Marchal, contra la sentència del 27 de gener del 2021 i contra l’aute del 22 d’abril del mateix any, dictats per la Sala Administrativa del

Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, així com dels principis de legalitat, de jerarquia normativa, de seguretat jurídica, d'interdicció de tota arbitrarietat i “*de confiança legítima en l'Administració*”, reconeguts a l'article 3.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 12 de maig del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causa 2021-38-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de les societats Successors d'Higini Cierco Garcia, SA, i Cierco Martinez 2 - 2003, SL, i, dels Srs. Roser Noguer Enriquez i Ramon Cierco Noguer, contra la sentència del 19 de febrer del 2021 i contra l'aute del 22 d'abril del mateix any, dictats per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la defensa i a un “*judici equitatiu*”, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 13 de maig del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 7 de setembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-39-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal dels Srs. Esteve López Montanya, Jesús de Tena Guillén Guerrero, Maria Pilar Nimo Iglesias, Sergi Sanchez Barrionuevo i Judith Salazar Álvarez, contra la sentència del 22 d'abril del 2021, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. El recurs va ser interposat el 14 de maig del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 7 de setembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-40-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Pere Josep Augé Sánchez, contra la sentència del 22 d'abril del 2021, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut. El recurs va ser interposat el 14 de maig del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 22 de juny del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021.

Causa 2021-41-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de la comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau, contra l'aute del 13 de novembre del 2019, dictat per la Secció d'Execucions Civils de la Batllia, i, contra l'aute del 30 d'abril del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 20 de maig del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 8 de juliol del 2021, la Sra. Lourdes Alonso Martínez, administradora judicial de la fallida de la societat Derco Import-Export, SL, va presentar una demanda de defensa i assistència lletrades gratuïtes per tal de poder contestar al recurs d'empара 2021-41-RE, el Ple del Tribunal Constitucional va acordar, mitjançant aute del 14 de juliol del 2021, concedir aquest benefici a la sol·licitant i demanar al Col·legi d'Advocats d'Andorra que procedís al nomenament d'un advocat d'ofici per tal que la representés processalment davant aquest Tribunal.

El 12 d'octubre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-42-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de la societat Atípica, SLU, contra la sentència del 30 d'abril del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 21 de maig del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-43-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de la Sra. Concepció Jiménez Escabias, contra la sentència del 30 d'abril del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la no discriminació i a la no retroactivitat desfavorable d'una norma, reconeguts respectivament als articles 10, 6 i 3.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 25 de maig del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 26 de juliol del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021.

Causa 2021-44-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, contra l'aute del 3 de maig del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 25 de maig del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 27 de juliol del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021.

Causa 2021-45-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de l'entitat bancària Banca Privada d'Andorra, SAU, contra la sentència del 24 de juliol del 2020, dictada per la Secció Civil 6 de la Batllia, i, contra la sentència del 30 d'abril del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 26 de maig del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

Causa 2021-46-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Pere Josep Augé Sánchez, contra la sentència del 7 de maig del 2021, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret que no sigui irraonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i del principi de legalitat o tipicitat, reconegut a l'article 9.4 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 31 de maig del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 23 de juny del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021.

Causa 2021-47-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Abbas Deghat Razavi, contra l'aute del 14 d'abril del 2021, dictat per la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia, i, contra l'aute del 10 de maig del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, i del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. El recurs d'empara va ser interposat l'1 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juny del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-48-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal dels Srs. Miguel Ángel Llinàs Valls i Gerardo i Antonio Llinàs Sastre, contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia que derivaria en una vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 7 de juny del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 12 d'octubre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-49-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Daniel Rubio García, contra l'aute de l'11 de març del 2021, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 18 de maig del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut, a accedir a la justícia i al recurs de manera efectiva, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 7 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causa 2021-50-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Ángel De La Torre López, contra l'aute del 25 de gener del 2021, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 18 de maig del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 7 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-51-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Francisco Miguel Martínez Bort, contra l'aute del 2 de març del 2021, dictat pel

Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 21 de maig del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 10 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-52-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Federico Sánchez De Frutos, contra la inactivitat del Tribunal de Corts que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut i de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 10 de juny del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 12 d'octubre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-53-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Caixa Andorranana de Seguretat Social (CASS), contra la sentència del 20 de maig del 2021, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'11 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caultet.

Causa 2021-54-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Fabienne Isabelle Monique Ibrouchene, contra la sentència del 28 de maig del 2015, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, recaiguda en el marc del recurs d'apel·lació instat contra la sentència del 13 de novembre del 2014, dictada per la Secció Civil de la Batllia, contra la sentència del 14 de setembre del 2017, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, recaiguda en el marc del recurs d'apel·lació instat contra la sentència

del 12 de desembre del 2016, dictada per la Secció Civil de la Batllia, contra l'aute de l'1 de febrer del 2017, dictat en el marc del procés Mínima Quantia 7000041/2016, dictat per la Secció Civil 7 de la Batllia, contra l'aute del 21 de setembre del 2018, dictat en el marc del procés d'execució 7000003/2018, dictat per la Secció Civil 7 de la Batllia, i, contra l'aute del 26 de febrer del 2019, dictat en el marc de la causa TSJC 0000379/2018, per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, dels drets a l'honor i a la pròpia imatge, reconeguts a l'article 14 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 17 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 16 de setembre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021.

Causa 2021-55-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, contra l'aute del 3 de maig del 2021, dictat per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, i contra l'aute del 2 de juny del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 22 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 14 de juliol del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 23 de juliol del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021.

Causa 2021-56-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Òscar Puy Belbel, contra l'aute del 21 de maig del 2021, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants

dels drets a l'accés a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 22 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 22 de setembre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021.

Causa 2021-57-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Manuel Da Costa Martins, contra la sentència del 23 de juny del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 30 de juny del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caultet.

Causa 2021-58-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Francisco García Santiago, contra la inactivitat de la Batllia, concretament de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 9 de juliol del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-59-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Andrey Chuchkalov i Elena Chuchkalova, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en el marc de les Diligències Prèvies 2000740/2017, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la

Constitució. El recurs va ser interposat el 15 de juliol del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 22 de novembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-60-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Sònia Maria Correia Da Silva, contra la sentència del 29 de juny del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 16 de juliol del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-61-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat Gestions i Explotacions Turístiques SAR, SLU, contra la sentència del 29 de juny del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 16 de juliol del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

Causa 2021-62-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Mario Andrade Manzana, contra la inactivitat de la Batllia, concretament de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2, en relació amb els autes penals núm. 9000035/2019, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 22 de juliol del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 22 de novembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-63-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Antoni Fernández Nazara, contra els autes de l'1 de juliol del 2021 i del 19 d'abril del mateix any, dictats per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a l'accés a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 23 de juliol del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 7 de setembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-64-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Ernesto Manuel Ferreira Matias, contra l'aute del 27 de juliol del 2020, dictat per la Secció Civil 5 de la Batllia, i, contra l'aute del 20 de juliol del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 30 de juliol del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 20 de desembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-65-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Joan Pau Miquel Prats, Santiago De Rosselló Piera, Joan Cejudo Peña, Xavier Mayol González, Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo, Esteve Garcia Garcia i Joana Reolid Castillo, contra l'aute del 8 de juny del 2021, dictat pel Tribunal de Corts, i contra l'aute de l'1 de juliol del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants del *“dret a la tutela judicial efectiva o accés als òrgans judicials, i a obtenir d'aquesta una resolució fonamentada en dret, després*

d’haver seguit el procés degut, amb totes les degudes garanties”. El recurs va ser interposat l’1 de setembre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d’octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 27 d’octubre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l’article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l’aute d’inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021.

Causa 2021-66-RE

Recurs d’empara interposat per la representació processal del Sr. Alain Solé Diaz, contra l’aute del 28 de juliol del 2021, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra l’aute del 2 d’agost del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, en el marc d’un procediment d’*habeas corpus*, per una presumpta vulneració dels drets a la llibertat i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts als articles 9 i 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 3 de setembre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d’octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-67-RE

Recurs d’empara interposat per la representació processal dels Srs. Francisco Javier Ferret De Querol Grau i Rosa Antonia Gómez Peña, contra la sentència del 20 de juliol del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l’article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 7 de setembre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d’octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-68-RE

Recurs d’empara interposat per la representació processal dels Srs. Eduard Borra Navarro i José Luís Núñez Romero, contra la sentència del 20 de juliol del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l’article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 7 de setembre del 2021. Va

ser inadmissiu a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-69-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Meritxell Coscollola Toledano, contra l'aute de l'11 de juny del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 15 de setembre del 2021. Va ser inadmissiu a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

Causa 2021-70-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de l'entitat Banca Privada d'Andorra, SAU (BPA), contra els autes del 29 d'octubre del 2020 i del 26 de juliol del 2021, ambdós dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 15 de setembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

El 20 de desembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que desestimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-71-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la comunitat de propietaris de l'edifici Mirador Massana, contra la inactivitat de la Batllia, concretament de la Secció Civil, en relació amb els autes civils registrats amb el núm. seqüencial 3100334/2011, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 15 de setembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 20 de desembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-72-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de l'entitat bancària BancSabadell d'Andorra, SA, contra la inactivitat de la Batllia en el marc de l'execució 0538-3/2009, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 16 de setembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 20 de desembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-74-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal de la societat Pompes Fúnebres Andorranes, SA i de la Sra. Esperanza Somoza Caramés, contra els autes del 8 de juny del 2021 i del 2 d'agost del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 20 de setembre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-75-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Alfredo Español Guijarro, contra la inactivitat de la Batllia en el marc de la causa Delictes Majors 0000001/2019, anomenada Landstreet, que derivaria en una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 29 de setembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

El 20 de desembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava parcialment l'empара sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-76-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Beatriz Julia Nuviala Ezquerria, contra la inactivitat de la Batllia en el marc de la causa núm. 8000169/2015, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 30 de setembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

El 20 de desembre del 2021, el Tribunal Constitucional va dictar una sentència que estimava l'empara sol·licitada per la part recurrent.

Causa 2021-77-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de F. B., contra la sentència del 13 de setembre del 2021, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a l'accés a la Justícia, “*a una tutela judicial efectiva*” i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, i, per una incongruència omissiva, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com per una presumpta vulneració del dret a la intimitat i a la vida privada i familiar, reconegut a l'article 14 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'1 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Caullet.

L'1 de desembre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021.

Causa 2021-78-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Javier Granados Ortega, contra els autes del 14 de juny del 2021 i del 15 de setembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 4 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-81-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de Sr. Víctor Pérez Domínguez, contra la sentència del 20 de setembre del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial, reconegut a l'article 10 de la Constitució, combinat amb l'article 6.1 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. El recurs va ser interposat l'11 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

L'1 de desembre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021.

Causa 2021-82-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Gustau Recemil Abades, contra els autes del 12 de juliol del 2021 i de l'1 d'octubre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 12 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-83-RE

Recurs d'empara interposat pel Sr. Marc Ripoll Daza, actuant en nom i interès propis i en qualitat d'advocat, contra els autes del 5 de juliol del 2021 i del 23 de setembre del mateix any, dictats per la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut, a la defensa, a la presumpció d'innocència, a l'assistència tècnica d'un lletrat, a ser informat de l'acusació, a no confessar-se culpable i a no declarar contra un mateix, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 12 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-84-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Maria Isabel Ruiz Peregrina, contra la providència del 28 de juny del 2021 i contra els autes del 12 de juliol i del 4 d'octubre del mateix any, dictats per la Secció Civil 5 de la Batllia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 18 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-85-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Joan Pau Miquel Prats, Jaume Sansa Matamoros, Esteve Garcia Garcia, Joan Cejudo Peña, Joana Reolid Castillo, Josep Antoni i Josep Lluís Rivero Carrizo, Santiago De Rosselló Piera, Isabel Sarmiento Fuertes, Francesc Martínez Bort, Xavier Mayol Gonzàlez, Sergi Fernández Genés, Amaya De Santiago Bullich, Josep Elfa Farré, Mauricio Escribano Sánchez, Ana Maria Bermejo Camps i Ignacio Cardiel Lavilla, contra la sentència del 4 d'octubre del 2021, dictada pel Ple del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a no ser discriminat davant la llei, reconegut a l'article 6 de la Constitució, a l'article 14 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, en combinació amb l'article 6, i a l'article primer del Protocol núm. 12 d'aquest mateix Conveni, així com per la presumpta vulneració del principi d'igualtat en els propis termes de la jurisprudència d'aquest Tribunal. El recurs va ser interposat el 21 d'octubre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

El 25 de novembre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021.

Causa 2021-86-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, contra la sentència del 20 de gener del 2021, dictada per la Secció Civil 2 de la Batllia, i, contra la sentència del 29 de

juny del 2021 i l'aute del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una resolució judicial raonable, motivada, completa, congruent amb les pretensions de la part, fonamentada en Dret i no arbitrària, i respectuosa amb el principi de legalitat, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 22 d'octubre del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

L'1 de desembre del 2021, la part recurrent va presentar –en aplicació de l'article 38 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional– un recurs de súplica contra l'aute d'inadmissió a tràmit esmentat. El recurs de súplica va ser desestimat per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021.

Causa 2021-87-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Jean Benoît Mézy, contra l'aute del 5 d'octubre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 29 d'octubre del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-88-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de F. D. G., contra l'aute del 3 de maig del 2021, dictat per la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia, contra els autes del 14 de juny del 2021 i del 23 de juliol del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 8 d'octubre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, “*en la vessant d'error en la valoració de la prova i a un procés degut*”. El recurs va ser interposat el 2 de novembre del 2021. Va ser inadmissió a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-92-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Concepció Heras Colell, contra la sentència del 22 d'octubre del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'11 de novembre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-96-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Daniel Rubio García, contra l'aute del 14 d'octubre del 2021, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 15 de novembre del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets al recurs en els processos penals i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, del dret a la no discriminació davant la llei, reconegut a "*l'article 8 de la Constitució*" (*sic*), relacionat amb el principi d'igualtat, i del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 29 de novembre del 2021. Va ser inadmès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa va ser el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causas pendents de resolució

En el moment de redactar aquest capítol de la memòria, el Tribunal es troba coneixent de 14 causes judicials (10 causes admeses pendents de sentència al 2021 i 4 causes pendents d'admissió o d'inadmissió):

Causa 2021-73-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Josep Parramon Llavet, contra l'aute del 29 de gener del 2021, dictat pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 21 de maig del mateix any, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, i per extensió contra la sentència del 18 de gener del 2019, dictada pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració de l'article 3.2 de la Constitució en connexió amb el dret a la jurisdicció en termes generals, i, en particular, també amb els drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a l'assistència tècnica d'un lletrat, al recurs en els processos penals i a la defensa (article 10 de la Constitució), en connexió amb els drets a la llibertat i a la seguretat (article 9.1 de la Constitució) i a la vida privada (article 14 de la Constitució). El recurs va ser interposat el 20 de setembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 12 d'octubre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Jean-Yves Cautlet.

Causa 2021-79-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Kevin Pérez Orellana, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en el marc de la causa Diligències Prèvies 2000526/2020, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 5 d'octubre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-80-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Antonio Manuel Nogueira Fernandes, contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària en el marc de la causa Diligències Prèvies 4000805/2019, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 5 d'octubre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-89-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat Worldwide Services, SA i dels Srs. Arturo Manuel Illueca Moreno, Maria Inés Tulipano Illueca i Karina Stella Díaz Portuguez, contra la inactivitat de la Batllia i del Ministeri Fiscal en el marc de la causa Delictes Majors 0000001/2019, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 5 de novembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Jean-Yves Caultet.

Causa 2021-90-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Jèssica Obiols Obiols, contra la sentència del 28 d'abril del 2021, dictada pel Tribunal de Corts, i, contra la sentència del 22 d'octubre del mateix any, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la presumpció d'innocència, a una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a un tribunal imparcial i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i tots ells en relació amb els principis de seguretat jurídica i d'interdicció de tota arbitrarietat, d'igualtat i de tipicitat, reconeguts respectivament als articles 3.2, 6 i 9.4 de la Constitució. El recurs va ser interposat l'11 de novembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-91-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Ricardo Mateo López, contra l'aute del 22 d'octubre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, posats en relació amb la vulneració del principi de legalitat. El recurs va ser interposat l'11 de novembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-93-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal dels Srs. Alejandro Capdevielle Flores i Joan Marc Masson Blanch, contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia en el marc de la causa 8000168/2015, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 18 de novembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Jean-Yves Caullet.

Causa 2021-1-PI

Acció incidental d'inconstitucionalitat interposada pel Tribunal de Corts que planteja davant el Tribunal Constitucional la qüestió de saber si l'article 484 del Codi penal, que estableix en determinats supòsits la pena de treball en benefici de la comunitat i alhora el pagament d'una multa, s'adequa o no als articles 4 i 8.2 de la Constitució. L'acció va ser interposada el 19 de novembre del 2021. Va ser admesa a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 22 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-94-RE

Recurs d'empара interposat per la representació processal del Sr. Marcelino Rodríguez Sánchez, contra la sentència del 29 d'octubre del 2021, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a obtenir una decisió

fonamentada en Dret, i del principi de contradicció, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 23 de novembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela.

Causa 2021-95-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Ronaldo Augusto Dos Santos Carvalho, contra la sentència del 29 d'octubre del 2021, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 23 de novembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-97-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Helena Navas Ustarroz, contra la inactivitat de la Batllia en el marc de la tramitació de l'execució de les causes acumulades 014-6/2000 i 93-5/2000 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 9 de desembre del 2021. Va ser admès a tràmit per aute del Tribunal Constitucional el 20 de desembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Joan Manel Abril Campoy.

Causa 2021-98-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat To The Top, SLU, contra els autes del 27 d'octubre del 2021 i del 29 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a la presumpció d'innocència, a l'assistència tècnica d'un lletrat, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 10 de desembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Josep-D. Guàrdia Canela

Causa 2021-99-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, contra l'aute del 26 de novembre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la justícia gratuïta, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 16 de desembre del 2021. El ponent de la causa és el Sr. Dominique Rousseau.

Causa 2021-100-RE

Recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Maria Ricardina Sousa Dos Santos, contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia en el marc de la causa 9000108/2016, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució. El recurs va ser interposat el 22 de desembre del 2021*.

* El ponent d'aquesta causa registrada posteriorment a la darrera reunió de l'any va ser designat en la sessió del 17 de gener del 2022. El ponent va ser el Sr. Jean-Yves Caullet

B. L'ANÀLISI ESTADÍSTICA DE L'ACTIVITAT DEL TRIBUNAL

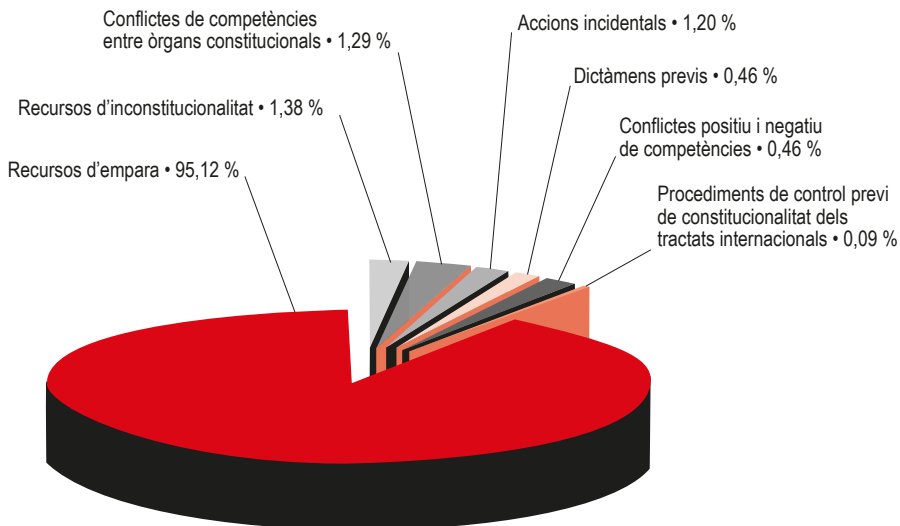
■ Quadre núm. 1

Assumptes presentats al registre de la Secretaria General del Tribunal Constitucional des del 17 de desembre de 1993 fins al 31 de desembre del 2021, classificats per tipus de recurs.

	1993	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Total
- Recursos directes de constitucionalitat contra lleis, decrets legislatius i Reglament del Consell General (Articles 43 a 51 LQTC)	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	15
- Processos incidentals d'inconstitucionalitat instats per la jurisdicció ordinària (Articles 52 a 58 LQTC)	3	-	-	-	-	-	4	1	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	1	13
- Procediments de control previ de constitucionalitat dels tractats internacionals (Articles 59 a 62 LQTC)	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
- Procediments de dictamen previ d'adequació a la constitució de les lleis instats pels coprínceps (Articles 63 a 68 LQTC)	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
- Conflictes de competències constitucionals entre el Consell General i el Govern, com a òrgans generals de l'Estat, i els comuns, com a òrgans de les parròquies, o d'aquests darrers entre si (Articles 69 a 77 LQTC)	3	3	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	14
- Conflictes positius i negatius de competències constitucionals entre els coprínceps, el Consell General, el Consell Superior de la Justícia i el Govern (Articles 78 a 84 LQTC)	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
- Recursos d'empara (Articles 85 a 96 LQTC)	128	40	26	41	33	29	45	42	35	45	48	50	61	59	70	93	87	100	1032	
Totals	148	43	30	47	35	29	49	43	35	45	51	50	61	63	71	95	87	103	1085	

■ Quadre núm. 2

Assumpes presentats al registre de la Secretaria General del Tribunal Constitucional des del 17 de desembre de 1993 fins al 31 de desembre del 2021, classificats per tipus de recurs.

■ Quadre núm. 3

Classificació dels assumptes presentats al Tribunal Constitucional des del 17 de desembre de 1993 fins al 31 de desembre del 2021, amb expressió de la decisió pronunciada pel Ple del Tribunal Constitucional.

	Assumptes presentats al registre de la Secretaria General del TC	Assumptes admesos a tràmit	Assumptes no admesos a tràmit	Assumptes pendents d'admissió o d'inadmissió
Recurso incidentals d'inconstitucionalitat	15	15	-	-
Processos incidentals d'inconstitucionalitat	13	11	2	-
Procediments de control previ de constitucionalitat dels tractats internacionals	1	1	-	-
Procediments de dictamen previ de les lleis	5	4	1	-
Conflictes de competències entre òrgans constitucionals	14	12	1	-
Conflictes positius i negatius de competències	5	1	4	-
Recurso d'empara	1032	386	634	4
Totals	1085	430	642	4
				1076*

* 13 recursos d'empara (les causes 99-18-RE, 2001-12-RE, 2005-36-RE, 2010-8-RE, 2014-3-RE, 2014-11-RE, 2015-39-RE, 2016-25-RE, 2016-58-RE, 2020-36-RE, 2020-41-RE, 2020-42-RE i 2021-28-RE) i 1 conflicte de competències (2007-5-CC) van ser retirats, mitjançant escrit de desistiment, abans que el TC es pronunciés sobre llur admissibilitat i la causa 2002-13-RE va ser declarada decaiguda pel silenci de les parts. Les causes 2015-38-RE, 2019-8-RE, 2020-23-RE i 2020-62-RE van ser retirades després que el TC les admetés a tràmit.

Les causes 2009-7-RE i 2009-8-RE van ser inadmeses i després d'estimar el corresponent recurs de súplica van tornar a ser inadmeses a tràmit. Les causes 2011-26-RE, 2012-31-RE, 2013-15-RE, 2015-45-RE i 2017-19-RE van ser primer inadmeses i després del corresponent recurs de súplica van ser admeses i es va dictar sentència al respecte.

■ Quadre núm. 4

Resolucions dictades pel Tribunal Constitucional en els processos d'empara des del 17 de desembre de 1993 fins al 31 de desembre del 2021.

Sentències	Total
Estimació (total o parcial)	171
Desestimació	194
Total sentències	365

Autes

Admissió	386
Inadmissió	634
Recursos de súplica estimats	7
Recursos de súplica rebutjats	228
Arxivament de la causa	18
Altres	22
Total autes	1.295

■ Quadre núm. 5

Resolucions dictades pel Tribunal Constitucional fins al 31 de desembre del 2021 amb indicació del contingut estimatori o desestimatori.

	Estimatori*	Desestimatori
Recursos d'inconstitucionalitat	5	10
Processos incidentals d'inconstitucionalitat	4	6
Procediments de control previ de constitucionalitat dels tractats internacionals	-	1
Procediments de dictamen previ de les lleis	3	1
Conflictes de competències entre òrgans constitucionals	2	2
Conflictes positius i negatius de competències	-	1
Recursos d'empara	171	194
Totals	185	215

* Estimatori (totalment o parcialment)

III
ANNEX

CRÒNIQUES DE LA JURISPRUDÈNCIA
DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

A. LA CONSTITUCIONALITAT DE LA LLEI 15/2020, DEL 26 DE NOVEMBRE, DE MESURES URGENTS EN MATÈRIA D'ARRENDAMENTS DE FINQUES URBANES I DE MILLORA DEL PODER ADQUISITIU: UNA BONA PRÀCTICA JURISDICCIONAL DEL PRINCIPI DE DEFERÈNCIA VERS EL LEGISLADOR I DE SELF RESTRAINT DEL TRIBUNAL

Marc Carrillo

Universitat Pompeu Fabra (Barcelona)

1. Sobre el principi de deferència jurisdiccional al legislador

La sentència del 19 d'abril de 2021, que decidit sobre la Causa 2021-1-L relativa al recurs directe d'inconstitucionalitat presentat per un grup de consellers generals contra la *Llei 15/2020, del 26 de novembre, de mesures urgents en matèria d'arrendaments de finques urbanes i de millora del poder adquisitiu*, en aquesta ocasió, ha permès al Tribunal Constitucional trobar la oportunitat, que cap jurisdicció constitucional no ha de perdre, d'aplicar el principi de deferència vers l'obra del legislador i d'una simultània auto-contenció interpretativa. Deferència que s'escau quan, d'acord amb les regles de l'hermenèutica, la llei admet una interpretació conforme a la Constitució que eviti la seva expulsió de l'ordenament jurídic sense que això suposi forçar el significat de la llei.

En aquest sentit, cobra rellevància allò que al primer apartat de la seva fonamentació jurídica el que subratlla el Tribunal sobre la naturalesa del control de constitucionalitat de les lleis:

“El Tribunal Constitucional és una d'aquestes institucions i, d'acord amb l'article 95.1 del text constitucional, “actua jurisdiccionalment” i “és l'interpret suprem de la Constitució”

Si bé el Tribunal Constitucional és una institució de l'Estat andorrà, l'article 95 esmentat no li atorga unes potestats generals d'apreciació i de decisió idèntiques a les del Consell General”

Com a “interpret suprem de la Constitució”, l'article 95 esmentat només li atorga la competència de pronunciar-se sobre la conformitat de les lleis impugnades a la Constitució per garantir d'aquesta manera que la llei expressi la voluntat general dins el respecte de la Constitució”

2. L'objecte del cas

En el *petitum* del recurs els consellers generals varen considerar que la Llei 15/2020 i, en particular, la seva Disposició transitòria primera (per la que s'estableix l'exempció de determinats requisits d'habitabilitat), a més de la Disposició transitòria segona (relativa a la reducció del percentatge de la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns de la Llei 16/2012, de 31 de juliol, de modificació de la Llei general d'ordenació del territori i l'urbanisme, del 29 de desembre del 2000, modificada per la Llei 8/2006, del 21 de juny, i per la Llei 6/2011, del 28 de juliol), vulneraven els articles 27, 33 i 80 de la Constitució.

Els motius que justificaven la presentació del recurs directe d'inconstitucionalitat eren de caràcter substantiu. En el primer cas, el referit a la Disposició transitòria primera, els recurrents entenien que aquest precepte incidia directament en una competència comunal (article 80 de la Constitució) i més concretament la referida a la definició de la política urbanística de la Parròquia, que és prevista a l'article 4.6 de la Llei qualificada de delimitació de competències dels Comuns, del 4 de novembre del 1993.

Així mateix, respecte de les previsions relatives a l'habitatge que contempla aquesta Disposició transitòria primera de la Llei 15/2020, els consellers varen interpretar que l'aportació d'habitatges al mercat en règim d'arrendament, en un intent de pal·liar les necessitats del mercat segons enunciat en l'Exposició de motius, no pot anar en detriment d'allò que la Constitució preveu a l'article 33, en el sentit que els poders públics han de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne. Tot seguit n'afegien que el dret a l'habitatge digne podria ser qualificat sense problemes com un dret fonamental. També argumentaven que es tractava d'un dret social, que no es configura com subjectiu i en conseqüència no confereix als seus titulars una acció a exercir davant els tribunals sobre el contingut d'un habitatge digne i adequat.

Així mateix, afirmaven que la Disposició transitòria primera era contrària al dret de tothom a tenir un habitatge digne previst a l'article 33 de la Constitució, adduint que aquest és un dret que no es pot negociar, ja que no es suficient aportar habitatges d'arrendament a canvi d'unes prerrogatives exorbitants pel propietari, sinó que es tracta d'aportar habitatges en règim de lloguer o de propietat en condicions dignes i a preus raonables.

Pel que fa les previsions contingudes a la Disposició transitòria segona, que estableix una reducció del percentatge de la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns de la llei d'ordenació del territori i l'urbanisme,

els consellers recurrents interpretaren que vulnerava la funció social de la propietat que estableix l'article 27.1 de la Constitució.

A la seva argumentació de fons, en consellers subratllaven que d'acord amb l'article 31 de la Constitució “*[É]s funció de l'Estat vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna (...)*”. Al respecte, n'afegien també referents legislatius: l'article 4.2 a), de Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, que estableix com a facultats de l'activitat d'ordenació amb relació al règim del sòl, vetllar per la utilització racional del sòl amb congruència amb l'interès públic i la funció social de la propietat, amb vista al manteniment d'una densitat u unes condicions d'habitatge que siguin compatibles amb el benestar general; o l'article 72 , relatiu el contingut específics dels plans d'ordenació i urbanisme parroquial.

Els consellers recurrents varen exemplificar la vulneració de la funció social de la propietat en el fet que, amb la reducció total de cessió obligatòria al 0% de sòl per a edificis d'habitatges destinats a l'arrendament, es trencava l'equilibri entre propietat i funció social.

3. Sobre el motius d'inconstitucionalitat a la Disposició transitòria primera relatiu a la vulneració de l'article 80 de la Constitució

Els recurrents entenien que en la nova regulació que estableix sobre l'exempció de determinats requisits d'habitabilitat a les llicències de rehabilitació o de reforma d'habitatges, aquest precepte “pretén incidir directament en una competència comunal”. La competència que identificaven com objecte d'aquesta presumpta invasió competencial era la relativa a urbanisme [art. 80.1. i)].

Aquest precepte constitucional estableix que: “*[D]ins el marc de l'autonomia administrativa i financera dels Comuns, les seves competències són delimitades mitjançant Llei Qualificada, almenys en les matèries següents: (...) i) urbanisme*”

Per precisar aquesta incidència lesiva sobre les competències dels Comuns es varen referir a l'article 4.6 de la Llei qualificada de delimitació de competències dels Comuns, del 4 de novembre del 1993, que prescriu el següent: “[S]on competències del comuns: “(...) 6.[L]a definició de la política urbanística de la Parròquia dins el marc de la general de l'Estat, gestionant, fixant i aplicant els plans generals i parcials d'urbanització, les condicions d'edificabilitat i habitabilitat, les infraestructures viàries i de serveis i els equipaments comunals col·lectius”.

Després de fixar aquest doble paràmetre de validesa constitucional i legal, els recurrents conclogueren que la Llei 15/2010 vulnerava l'article 80 de la Constitució.

Atesa aquesta motivació d'inconstitucionalitat, tanmateix, hi havien bons arguments per fonamentar que no es donava la lesió de l'article 80 de la Constitució.

Com no pot ser altrament, el paràmetre de validesa de la Llei del Consell ha de ser únicament la Constitució. A l'esmentat article 80 es fa una remissió al legislador per a que, mitjançant una llei qualificada, i en el marc de l'autonomia administrativa i financera dels Comuns com a entitats territorials del Principat, delimiti llurs competències, almenys en allò que es refereix a un llistat específic de matèries que la Constitució especifica. La competència sobre urbanisme n'és una d'elles.

Així mateix, la remissió a la voluntat del legislador per a que determini l'abast de les competències dels Comuns és reiterada per l'article 79.1 del text constitucional quan prescriu que: *“1. Els Comuns, com a òrgans de representació i administració de les Parròquies, són corporacions públiques amb personalitat jurídica i potestat normativa local, sotmesa a la llei, en forma d'ordinacions, reglaments i decrets. Dins l'àmbit de les seves competències, exercides d'acord amb la Constitució, les lleis i la tradició, funcionen sota el principi d'autogovern, reconegut i garantit per la Constitució”*.

Aquesta doble remissió a la llei aprovada pel Consell General constitueix un límit a l'exercici del principi de l'autogovern del Comuns reconegut i garantit per la Constitució. En conseqüència, l'autonomia administrativa i com conseqüència l'exercici de potestat normativa local resta delimitada per la llei del Consell General. No és, per tant, una autonomia política. No és un poder autònom o independent de la llei, sinó que està subordinat a aquesta. Ha de ser la llei la que habiliti el seu exercici conforme a la Constitució. El poder normatiu del Comuns no és paral·lel a la Constitució, la qual no prescriu un nucli d'autogovern comunal immune a la llei, és a dir, una mena de nucli dur indisponible a l'acció del legislador. Ans al contrari, el que fa és remetre a la llei, i no a qualsevol llei, sinó a una llei qualificada que al tractar-se de la que té atribuïda la competència per regular la delimitació de competències als comuns i tal com prescriu l'article 57.3 de la Constitució, requereix *“(…) per a la seva aprovació el vot final favorable de la majoria absoluta dels Consellers elegits en circumscripció parroquial i de la majoria absoluta dels Consellers elegits en circumscripció nacional”*. En conseqüència, una llei en la que a més de la voluntat nacional inclou -per mandat constitucional- l'específica voluntat del consellers parroquials.

En coherència amb aquestes previsions constitucionals, respecte a les competències sobre urbanisme, el legislador qualificat va establir a l'article 4 de la Llei qualificada de delimitació de competències dels Comuns, del 4 de novembre de 1993, que: *“Són competència dels Comuns: (...) (...) 6. La definició de la política urbanística de la Parròquia dins el marc de la general de l'Estat, gestionant, fixant i aplicant els plans generals i parcials d'urbanització, les condicions d'edificabilitat i habitabilitat, les infraestructures viàries i de serveis i els equipaments comunals col·lectius”*. Per tant, és clar que la Llei qualificada reserva al legislador ordinari, a la llei del Consell General, l'establiment del marc general de la definició de la política urbanística de l'Estat a la qual les Parròquies s'han d'atenuar.

En el cas de la Llei 15/2020 relatiu a les competències en matèria d'urbanisme, el principi de reserva a la llei comporta un mandat al Consell General per a que reguli per sí mateix i no per cap altre òrgan els aspectes substancials de la matèria i, alhora, impedeix als Comuns per a que procedeixin a la regulació *praeter legem* dels mateixos aspectes. Al capdavant, la reserva de llei prescrita per la Constitució és una garantia per els ciutadans de que el contingut essencial de la regulació dependrà exclusivament dels seus representants al Consell General.

A partir d'aquest marc general definit per la Llei del Principat, els Comuns, “com a òrgans de representació i administració de les Parròquies” (art. 79.1 de la Constitució), *“dins el marc fixat per la llei nacional”*, els queda reservat l'exercici de competències d'execució i gestió sobre tot el que concierneix al règim jurídic de l'ordenació urbanística. Així, per exemple, ha de ser la llei la norma que estableixi els criteris aplicables per fixar els percentatges de metres quadrats de l'edifici destinats a lloguer, sempre segons quines siguin la circumstàncies de tot ordre que concorrin en cada situació socio-econòmica i que únicament al legislador li correspon valorar.

En aquest mateix sentit, el Tribunal interpretà que, en efecte:

“El principi d'autogovern dels comuns enunciat a l'article 79 de la Constitució i les matèries atribuïdes als comuns per l'article 80.1 de la Constitució fan part de les normes constitucionals de referència que vinculen al legislador”.

La qual cosa comporta que:

“(...) correspon al Tribunal Constitucional, en el marc de la presentació d'un recurs directe d'inconstitucionalitat, confrontar les disposicions constitucionals als preceptes impugnats de la llei per tal de determinar si aquests han vulnerat o no han vulnerat el principi d'autogovern dels comuns”.

En aquest cas concret, de les disposicions transitòries impugnades es desprèn que són derogacions temporals de les normes generals establertes a la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, del 29 de desembre del 2000, modificada per la Llei 8/2006, del 21 de juny, per la Llei 6/2011, del 28 de juliol i per la Llei 16/2012, del 31 de juliol.

Pel que fa a la reducció del percentatge de la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns, no es tracta d'una obligació imposada als comuns, sinó d'una opció que deixa als comuns la llibertat de determinar el percentatge de cessió que pot anar d'un 0% a un 15%.

Pel que fa a l'exempció de determinats requisits d'habitabilitat en el moment d'atorgar llicències de reforma o de rehabilitació, aquesta no és manifestament contrària a l'objectiu de l'interès general que el legislador ha de perseguir per assegurar a totes les persones un accés al mercat de l'arrendament”

Dels treballs preparatoris i de l'exposició de motius de la Llei impugnada es desprèn que el legislador va fonamentar aquestes derogacions en el fet que eren necessàries per fer front a la crisi de l'habitatge de lloguer a Andorra.

I, específicament, sobre el principi de deferència i de self restreint del Legislador el Tribunal ha estat prou explícit:

“No correspon al Tribunal Constitucional valorar l'opció adoptada pel legislador, atès que no està establert que aquesta opció avui impugnada restringeixi l'autogovern dels comuns fins al punt de menystenir els articles 79 i 80 de la Constitució, ja que la reducció del 0% de la cessió obligatòria i gratuïta és tan sols una facultat atribuïda als comuns i que l'exempció temporal dels diversos requisits d'habitabilitat persegueix un objectiu d'interès general”.

4. Sobre el motius d'inconstitucionalitat a la Disposició transitòria segona relatiu a la vulneració de l'article 27.1 de la Constitució.

Aquest precepte estableix una reducció del percentatge de la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns de la Llei d'ordenació del territori i l'urbanisme: *“Durant un termini d'un (1) mes a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, els comuns poden decretar en sòl urbà consolidat, i per un termini de vint (20) mesos, la reducció temporal del percentatge de cessió obligatòria de sòl per a edificis d'habitatges destinats a l'arrendament per a residència habitual i permanent, i del seu equivalent econòmic, fins a un zero per cent (0%)”.* El recurs dels consellers considerarà que vulnerava la funció social de la propietat que estableix l'article 27.1 de la Constitució.

El dret a la propietat privada i el límit derivat de la seva funció social és reconegut a la Constitució al capítol V del Títol II, que reconeix els “drets i principis econòmics, socials i culturals”. Igualment que el dret a l’habitatge, el dret de propietat no és un dret fonamental i, en conseqüència la capacitat de disponibilitat del legislador ordinari per regular el seu contingut i delimitar l’abast de la funció social que l’acompanya és molt més ample.

Sobre el contingut concret d’aquesta Disposició transitòria segona referit a la previsió legal del percentatge de la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns de la Llei d’ordenació del territori i l’urbanisme que podia arribar fins a un zero per cent (0%), calia recordar que el que prescrivia la norma era un límit màxim per baix, al qual es poden acollir o no els Comuns en l’exercici de llurs competències urbanístiques.

Ara bé, resultava obvi que no era una prescripció normativa que obligués preceptivament a establir el 0% en qualsevol cas i sense cap altra opció. Allò que preveia el legislador amb la modificació de la legislació fins llavors vigent sobre l’ordenació del territori i urbanisme, era establir de forma temporal un nou marge sobre la cessió obligatòria i gratuïta a favor dels comuns de sòl per a edificis d’habitatges destinats a l’arrendament per a residència habitual i permanent. Es tractava d’una opció que el legislador considerarà oportú prendre en funció de la diversa i plural realitat de la disponibilitat de sòl a les Parròquies, a fi de promoure, en un context urbanístic territorialment heterogeni, una política de foment habitatge en règim de lloguer.

Per una altra banda, cal subratllar aquesta no havia estat una opció legislativa estranya a l’ordenament jurídic urbanístic del Principat. Els propis consellers recurrents reconeixien en el seu escrit de recurs directe d’inconstitucionalitat que n’hi havia hagut d’altres, com és el cas de la fins llavors vigent Llei 16/2012, de 31 de juliol, de modificació de la Llei general d’ordenació del territori i l’urbanisme, del 29 de desembre del 2000, modificada per la Llei 8/2006, del 21 de juny, i per la Llei 6/2011, del 28 de juliol, que establia uns límits de limitació de percentatges de terrenys de cessió obligatòria que no podien ser inferiors al 5% ni superiors al 15%.

Així mateix, cal afegir que la primera Llei general d’ordenació del territori i urbanisme, aprovada pel Consell General en la seva sessió del dia 29 de desembre del 2000, no feia cap referència a l’habitatge dins de les destinacions del producte de les cessions obligatòries de terreny, i no és fins la seva modificació, per Llei 8/2006, del 21 de juny, de modificació de la Llei general d’ordenació del territori i urbanisme, de 29 de desembre del 2000, que hi apareix aquest concepte.

A més, en el marc de l'ampli marge de disponibilitat que a partir del principi de reserva de llei la Constitució li atorga en la matèria referida a la regulació del dret a la propietat privada, el legislador de la Llei 15/2020, no es limitava a modificar els marges dels percentatges de terrenys de cessió obligatòria al Comuns, sinó que també es va mostrar pro-actiu en preveure altres mesures complementàries de promoció per a la sortida al mercat d'habitatge de lloguer les que s'establien a la Disposició transitòria segona, apartat e), com ara, la reducció de llicències de construcció que, entre altres, compleixin els requisits fixats per la llei 15/2020:

“Les obres tinguin com a finalitat construir un edifici per ser destinat íntegrament a habitatges plurifamiliars en règim de lloguer residencial, amb les úniques excepcions possibles de locals comercials a la planta baixa, de locals comercials conjuntament a la planta baixa i a la primera planta i/o al soterrani, d'aparcaments i/o trasters o magatzems al soterrani.

En el cas que una llicència s'hagi acollit a la reducció del percentatge de cessió obligatòria de sòl i la propietat vulgui canviar el destí de l'edificació de forma diferent a la que va generar el dret a reducció abans dels deu (10) anys posteriors a l'obtenció de les cèdules d'habitabilitat, el titular ha d'efectuar la cessió obligatòria del sòl al comú, o l'equivalent econòmic, sense reducció, d'acord amb el percentatge vigent al moment de l'atorgament de la llicència. No es poden atorgar llicències de canvi d'ús -ni urbanístiques-, ni tributàries-, sense el compliment previ de dita obligació de cessió”.

Doncs bé, pel que fa la naturalesa constitucional del dret de propietat, el Tribunal va interpretar que:

“(…) dret a la propietat es recolza en tres elements: el dret de propietat té valor constitucional; el legislador pot aportar limitacions al dret de propietat en nom de la seva funció social i de l'interès general; i les seves limitacions no poden afectar o desnaturalitzar l'abast del dret a la propietat”

Per tant, reconeix que el legislador disposa d'un cert marge de decisió alhora de determinar les modalitats que por presentar els límits que permetin ajustar-se a la funció social de la propietat que determina la Constitució. Dea d'aquesta perspectiva, pel que fa al mecanisme que obre la possibilitat d'una reducció transitòria del sòl per part dels propietaris que vulguin acollir-se a aquesta reducció, de construir edificis destinats al lloguer d'habitatges sense poder canviar aquesta destinació durant un període de 10 anys i, el cas de no respectar aquesta obligació hauran de dur a terme la cessió obligatòria del sòl al Comú o l'equivalent econòmic, interpreta que:

“Lluny d’infringir les finalitats de l’article 27 de la Constitució, el legislador ha definit unes condicions d’exercici del dret a la propietat que permeten facilitar l’accés de més persones al mercat de l’habitatge de lloguer i ha satisfet d’aquesta manera, d’acord amb els apartats primer i segon de l’article 27 esmentat, la funció social i interès general”.

5. Sobre motius d’inconstitucionalitat respecte de la Disposició transitòria primera relatiu a la vulneració de l’article 33 de la Constitució.

El dret a l’habitatge és reconegut al capítol V del Títol II de la Constitució que recull els *“Dels drets, principis econòmics, socials i culturals”*, mentre que els drets fonamentals apareixen reconeguts al capítol III del mateix Títol II, que els designa com *“Dels drets fonamentals de la persona i de les llibertats públiques”*. Convé subratllar que aquesta ubicació sistemàtica a la Constitució no és una mera qüestió formal, sinó que presenta una especial rellevància alhora de resoldre la premissa relativa a la naturalesa jurídica del dret a l’habitatge integrat entre els que reconeix la Constitució al Títol II. La raó no és cap altra que la posició que la Constitució atorga a la legislador segons es tracti d’un dret dels reconeguts com a fonamentals (capítol III) o un dret, principi econòmic, social i cultural (capítol V). La resposta la dóna la mateixa Constitució quan al capítol VII del Títol II (*“De les garanties dels drets i llibertats”*), determina al marge de capacitat normativa del legislador segons que es tracti de desenvolupar un dret fonamental o un altre que no ho sigui.

L’article 39.1 del text constitucional estableix que *“Els drets i llibertats reconeguts en els capítols III i IV [“Dels drets polítics dels andorrans”] del present Títol vinculen immediatament els poders públics a títol de dret directament aplicable. El seu contingut no pot ésser limitat per la llei i és protegit pels Tribunals. (...) (...) 3. Els drets del capítol V conformen la legislació i l’acció dels poders públics, però només poden ésser invocats en els termes fixats per l’ordenament jurídic”*. La conclusió a la que porta la interpretació de la Constitució en aquest particular és que si estem davant d’un dret fonamental la capacitat normativa del legislador sobre el contingut essencial dels drets, és a dir, allò que els identifica constitucionalment, resta molt constreta: *“El seu contingut no pot ésser limitat per la llei (...)”* diu la Constitució. Altrament dit, el que estableix la Norma fonamental al reconèixer el dret no és disponible pel legislador. No el pot redefinir o regular de manera diferent, no pot introduir cap límit que no siguin aquells que

la pròpia Constitució ha previst. I únicament hauran de ser els Tribunals, els òrgans jurisdiccional que haurà de correspondre la seva garantia a través de la interpretació jurídica. És a dir, en matèria relativa a la regulació dels fonamentals el legislador del Consell General disposa d'un marge d'acció normativa més limitat.

Per contra, la conclusió és una altra si es tracta de regular per llei el règim jurídic d'un "*Dels drets, principis econòmics, socials i culturals*". Amb relació a aquests, la Constitució marca una pauta molt diferent a seguir pels poders públics del Principat: article 39.3, "*Els drets del capítol V conformen la legislació i l'acció dels poders públics, però només poden ésser invocats en els termes fixats per l'ordenament jurídic*".

En aquest cas i concretament, en allò que es refereix a la previsió de l'article 33 de la Constitució: "*Els poders públics han de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne*", la llibertat de conformació normativa de la que disposa el Consell és molt més àmplia que el cas dels drets fonamentals. Més concretament, el que estableix la Constitució respecte d'aquest principi és un mandat d'actuació al legislador per a dur a terme una sèrie d'actuacions objectives adreçades a l'acompliment d'aquest dret. Unes actuacions que han de correspondre necessàriament a l'Estat i han de tenir un caràcter permanent en l'actuació dels poders públics, en el termes "*fixats per l'ordenament jurídic*". És a dir, en els termes que estableixi la llei o altres normes d'inferior rang però conforme a la llei.

En conseqüència, en la mesura que l'article 33 estableix un mandat al legislador d'actuacions objectives relatives als drets i principis del capítol V, no té com a finalitat el reconeixement de drets subjectius, com també ho reconeixen els consellers recurrents en el seu escrit de recurs directe. Els drets subjectius únicament seran jurídicament identificables a partir de l'acció del legislador i, per tant, en funció de la àmplia llibertat de configuració legal de la que en gaudeix.

És, doncs, en el marc constitucional que defineixen els preceptes esmentats de la Norma suprema del Principat, i no en cap llei anterior d'urbanisme o d'un altre àmbit sectorial de l'ordenament, que continguin previsions normatives diferents a la que ara és objecte d'aquest recurs, que cal situar el paràmetre de validesa a fi interpretar el contingut de la Disposició transitòria primera de la Llei 15/2020.

Dins el marge de disponibilitat normativa que li reconeix la Constitució, entre altres possibles, en aquest cas el legislador prengué una opció de política de promoció de l'habitatge adreçada a ampliar el parc d'habitatges en règim contractual de lloguer. La Disposició transitòria primera relativa a l'exempció de determinats requisits d'habitabilitat per a l'atorgament temporal de llicències de rehabilitació, reforma o de canvi d'ús forma part d'aquesta llibertat de conformació normativa de la gaudeix el legislador, quan el que ha rebut de la Constitució és un mandat genèric destinat a la realització d'actuacions en matèria d'habitatge.

En aquest context normatiu, la possibilitat que contempla la Llei 15/2020, a l'apartat 2 de la Disposició transitòria primera, consistent en que temporalment i de manera excepcional l'atorgament de llicències *“de rehabilitació, de reforma o de canvi d'ús, tot i que l'edifici es trobi en règim de fora d'ordenació, amb el benentès que es compleixen els requisits d'habitabilitat vigents en la data de la construcció de l'edifici (...)”*, ha de ser entès, i com no podia ser altrament, en el marc de tota la legislació aplicable. No únicament la referida a la normativa d'edificabilitat aplicable en el seu temps, sinó també respecte de la resta de normes sectorials vigents actualment que concorren en el règim d'habitatge. En aquest sentit, la regulació del dret a l'habitatge mai no pot ser entesa aïlladament de la resta de sectors normatius, que segons la legislació vigent hi concorren, com ara, les relatives, entre altres, a salut, sanitat, medi ambient, seguretat i higiene, etc.

Per tant, qualsevol infracció d'aquesta legalitat podrà habilitar als titulars de drets subjectius a demanar la seva tutela davant els òrgans judicials competents. Això dit, aquesta seria una qüestió que tindria el seu origen en vulneració de la legalitat sectorial ordinària, derivada de l'actuació irregular dels titulars de les llicències de rehabilitació, de reforma o de canvi d'ús d'habitatges. Ras i curt, suposaria una vulneració de la legalitat que hauria de ser resolta per la jurisdicció ordinària. En tot cas, no seria una controvèrsia d'ordre constitucional que fos imputable a la Llei 15/2020 objecte del recurs directe.

En efecte, el Tribunal entén que:

“(...) segons els termes de l'article 39.3 de la Constitució “Els drets del capítol V conformen la legislació i l'acció dels poders públics, però només poden ésser invocats en els termes fixats per l'ordenament jurídic”; i, l'article 40 de la Constitució precisa que “La regulació de l'exercici dels drets

reconeguts en aquest Títol només es pot dur a terme per llei. Els drets dels capítols III i IV s'han de regular mitjançant lleis qualificades”.

En conseqüència,

“corresponia al legislador ordinari adoptar les disposicions que expressen l'esforç dels poders públics per assegurar a totes les persones el benefici d'un habitatge digne”.

I, així mateix, interpreta que de la Llei 15/2020,

“(…) es desprèn que aquesta exempció és transitòria, que està sotmesa a la condició que la rehabilitació o la reforma dels edificis estigui íntegrament destinada a habitatges plurifamiliars en règim de lloguer residencial i que aquesta exempció no afecta als elements substancials de l'habitatge pròpiament dits”.

Per tal com fixa el marc d'actuació, així com els articles 39 i 40 de la Constitució li ho permeten, el legislador ordinari no ha infringit de manera manifesta el deure dels poders públics d'esforçar-se per assegurar les condicions necessàries per permetre que tothom pugui beneficiar-se d'un habitatge digne, ja que aquest marc d'actuació té com a objectiu facilitar l'accés al mercat de l'arrendament al nombre més gran possible de ciutadans”.

El Tribunal Constitucional va desestimar en la seva integritat el recurs directe d'inconstitucionalitat presentat contra la Llei 15/2020, del 26 de novembre, de mesures urgents en matèria d'arrendaments de finques urbanes i de millora del poder adquisitiu. Ho va fer aplicant correctament el criteri hermenèutic de la interpretació “conforme a la Constitució”, així com també la conseqüència lògica aplicable en aquest cas, el self restraint (auto-control), un comportament jurisdiccional que sempre cal esperar d'una jurisdicció jurídicament respectable.

Cal recordar que amb l'expressió “interpretació conforme a la Constitució” es fa referència a la regla interpretativa segons la qual, entre diverses formes possibles d'entendre un precepte jurídic cal optar per aquell que millor pugui acomodar-se als dictats constitucionals. És adir, abans d'arribar a la solució traumàtica d'expulsar de l'ordenament jurídic una llei, si és possible, cal que el l'òrgan jurisdiccional, sigui el jutge ordinari o la jurisdicció constitucional, mantinguin una posició de deferència amb el legislador a fi de conservar la seva obra, la llei, en el si de l'ordenament. Naturalment, no a qualsevol preu, sinó quan això sigui racionalment possible, d'acord amb les regles de la interpretació jurídica això. Sense forçar ni tergiversar la

finalitat ni el contingut del precepte legal; és a dir, sense fer dir a la llei allò que no diu, a fi d'adequar-la artificialment a la Constitució.

El fonament específic d'aquesta regla hermenèutica resideix en el principi de supremacia de la Constitució respecte de la resta de normes de l'ordenament jurídic. Es tracta d'un criteri d'interpretació general, segons el qual solament procedirà declarar la inconstitucionalitat d'un precepte legal quan la seva incompatibilitat amb la Constitució resulti indubtable, perquè resulta impossible dur a terme un interpretació conciliadora entre la llei i la Constitució.

B. LA RESTRICTION PAR LE TRIBUNAL DES CONDITIONS DE LA SAISINE PARLEMENTAIRE

Jordane Arlettaz

*Professeur de droit public Université de Montpellier,
CERCOP (France)*

Quel est le sens de la saisine parlementaire d'un Tribunal constitutionnel ? Le comportement d'un conseiller dans l'enceinte législative conditionne-t-il la recevabilité de son recours à la justice constitutionnelle ? Existe-t-il un lien entre l'argument politique à l'égard d'un projet de loi et l'argument juridique sur sa constitutionnalité ? Ces questions sont au cœur de la décision rendue le 19 avril 2021 par le Tribunal constitutionnel d'Andorre. Celui-ci fut en effet saisi d'un recours direct d'inconstitutionnalité portant sur la Loi 19/2020 du 23 décembre qui modifie la Loi 30/2018 de sécurité publique et la Loi générale sur la santé en date du 20 mars 1989, afin de prévoir des mesures contraignantes pour protéger la santé publique. Adoptée dans un contexte de lutte contre la pandémie de la Covid-19, la loi était contestée en ce qu'elle restreignait l'exercice d'un ensemble de libertés fondamentales dans le but de contenir la pandémie et de préserver la santé publique. De manière originale, ce recours direct d'inconstitutionnalité se fondait sur le fait que, le Gouvernement n'ayant pas activé l'état d'alerte¹, l'ampleur et la pérennité des atteintes aux libertés fondamentales devaient être déclarés inconstitutionnels. Plus précisément, les saisissants défendaient notamment devant le Tribunal que « *le choix en faveur d'une réglementation permanente plutôt qu'à l'application de l'état d'alerte, pour limiter [...] les droits fondamentaux, peut violer les dispositions de l'article 39.1 de la Constitution* » selon lequel « *les droits et les libertés reconnus aux Chapitres III et IV du présent Titre sont directement applicables et s'imposent immédiatement aux pouvoirs*

1 Article 42 de la Constitution : « 1. Une loi qualifiée régleme l'état d'alerte et l'état d'urgence. Le premier peut être déclaré par le gouvernement en cas de catastrophe naturelle, pour une durée de quinze jours, et fait l'objet d'une notification au Conseil général. Le second est également déclaré par le gouvernement, pour une période de trente jours, en cas d'interruption du fonctionnement normal de la vie démocratique, après autorisation préalable du Conseil général. Toute prorogation de ces dispositions requiert nécessairement l'approbation du Conseil général.

2. Pendant l'état d'alerte, l'exercice des droits reconnus aux articles 21 et 27 peut être limité. Pendant l'état d'urgence, les droits mentionnés dans les articles 9.2, 12, 15, 16, 19 et 21 peuvent être suspendus. L'application de cette suspension aux droits contenus dans les articles 9.2 et 15 doit toujours être effectuée sous le contrôle de la justice, sans préjudice de la procédure de protection établie à l'article 9.3 ».

publics. Leur contenu ne peut être limité par la loi et les tribunaux en assurent la protection ». L'enjeu tant politique et juridique était donc important, questionnant l'adoption d'un cadre exceptionnel de limitation des libertés fondamentales hors de toute application d'un régime juridique d'exception.

Ce n'est cependant pas pour cette argumentation singulière que la décision 2021-2-L retiendra l'attention, l'appréciation au fond de la loi n'ayant pas été réalisée, faute de validation par le Tribunal de la recevabilité de la requête. La lecture de l'*Aute* précédant cette décision, en date du 17 février 2021, laissait déjà entrevoir la sentence finale dès lors que, tout en acceptant d'examiner le recours, l'*Aute* précisait que « *le Tribunal constitutionnel se réserve la possibilité, le cas échéant, de reconsidérer les questions* » relatives à la recevabilité de la saisine. La sentence conclura en effet à l'irrecevabilité du recours direct d'inconstitutionnalité car, bien que saisi par six conseillers permettant d'atteindre le quorum fixé par la Constitution, les faits attestent de ce que deux d'entre eux ont voté en faveur de la loi contestée devant le Tribunal.

Ce qui surprend incontestablement le lecteur réside dans la présence, dans la sentence, d'une argumentation très diverse et particulièrement détaillée venant expliciter et fonder la déclaration d'irrecevabilité alors même que, aux termes de l'article 46.3 de la Loi qualifiée, « *la saisine doit être conjointe et partagée en tous ses termes* ». Or, comme le souligne le Tribunal, si la saisine est incontestablement conjointe, un doute subsiste concernant sa qualité de saisine « *partagée dans tous ses termes* ». Les motifs précis d'inconstitutionnalité présentés par les conseillers devant le Tribunal sont-ils aussi ceux des deux conseillers ayant voté en faveur de la loi ? Ce seul fondement d'irrecevabilité aurait donc pu suffire mais se trouve évoqué au sein d'une motivation beaucoup plus ample. Il est vrai que, si cette décision étonne et peut laisser parfois perplexe, la formulation de la requête présentée devant les juges souffrait de légèreté, laissant dans la confusion la question de savoir si les deux conseillers signataires, bien qu'ayant voté la loi, souhaitaient permettre un contrôle de constitutionnalité de la loi, avaient des doutes sur sa constitutionnalité ou entendaient obtenir un brevet de constitutionnalité. La confusion explique sans doute que le Tribunal ait souhaité rappeler que les arguments présentés devant lui devaient être formulés « *avec clarté et précision* » afin de lui permettre de « *les résoudre de manière complète et concrète* ». L'avertissement évoque celui porté par le Conseil constitutionnel français ayant souhaité limiter le recours et la pratique des saisines dites « *blanches* », lesquelles ne soulèvent aucun motif précis d'inconstitutionnalité. Pour ne pas être certes blanche, la saisine

pouvait apparaître équivoque en raison de la présence, parmi les signataires, de conseillers ayant apporté leur soutien politique au texte. Cependant, une telle confusion ne relève pas du champ de la recevabilité si bien que la sentence rendue par le Tribunal constitutionnel invite à interroger les motifs ayant conduit celui-ci à rejeter le recours direct. En jugeant ainsi, le Tribunal a substantialisé ledit recours (1), transformé le législateur en gardien de la Constitution (2) et s'est converti en Tribunal suprême (3).

1. La substantialisation du recours direct en inconstitutionnalité

Selon le Tribunal constitutionnel, l'interprétation stricte et littérale de la Constitution conduit certes à considérer la saisine comme recevable. L'article 99.1 dispose en effet que « *peuvent former un recours en inconstitutionnalité contre les lois et les décrets pris en vertu d'une délégation législative un cinquième des membres du Conseil général, le chef du gouvernement et trois Comuns* ». Formellement, la signature de six conseillers permet ainsi d'atteindre le quorum exigé par la disposition constitutionnelle dès lors que le Conseil général se compose d'un minimum de 28 membres, selon l'article 52 de la Norme fondamentale. Pourtant, comme son *Aute* le laissait entendre, le respect strictement arithmétique du quorum requis par la Constitution ne suffit pas, aux yeux du Tribunal, pour reconnaître la recevabilité de la saisine. Mentionnant le fait que, parmi les six conseillers signataires, deux ont précédemment voté la loi dont la constitutionnalité est désormais questionnée, les juges affirment que « *la première question que doit se poser le Tribunal constitutionnel est celle relative à la légitimité active* » de ce recours direct en inconstitutionnalité.

Le problème soulevé par le cas d'espèce est certes atypique mais non inédit. En soulevant la question de la recevabilité du recours par-delà le critère du quorum, le Tribunal entend s'intéresser à la motivation des 2 conseillers qui « *ont donné leurs signatures* », évoquant à ce sujet une saisine pouvant être qualifiée de « *fraus legis à la Constitution* ». Une question comparable s'est posée en 2021 au Conseil constitutionnel français qui, saisi d'un recours direct en inconstitutionnalité par au moins soixante députés, fut informé de la volonté de quatre d'entre eux de ne pas être comptés parmi les signataires de la saisine, invoquant soit une précipitation, soit une erreur. Selon le Conseil cependant, réitérant en cela un précédent de 1996², « *hormis les*

2 Conseil constitutionnel français, Décision n° 96-386 DC du 30 décembre 1996, Loi de finances rectificative pour 1996. Voir également Décision n° 99-421 DC du 16 décembre 1999, Loi portant habilitation du Gouvernement à procéder, par ordonnances, à l'adoption de la partie législative de certains codes.

cas d'erreur matérielle, de fraude ou de vice du consentement, le Conseil constitutionnel ne saurait prendre en compte des demandes exprimées en ce sens »³. En l'espèce, le Conseil avait procédé aux sollicitations requises auprès des 4 députés concernés afin d'obtenir « *des précisions sur les motifs de leur demande* »⁴ avant de rejeter celle-ci. L'affaire constitue ainsi l'un des précédents ayant conduit à apprécier le contexte d'obtention des signatures exigées pour atteindre le quorum constitutionnel et à s'assurer donc de l'absence de tout « *vice du consentement* » ou de toute « *fraude* »⁵, terme également utilisé par le Tribunal constitutionnel. Ce dernier l'utilise cependant dans un champ différent. Si en effet le Conseil constitutionnel français a entendu vérifier que les signatures des députés n'ont pas été obtenues de manière viciée ou frauduleuse, son collègue andorran s'intéresse aux raisons du consentement, à la motivation de ces signataires. Bien que, comme il sera vu, le Tribunal défende ici une lecture finaliste de la Constitution en s'intéressant à « *l'intention de la norme* », il semble plus justement s'intéresser à « *l'intention de la saisine* » ; en ce sens, il procède à une substantialisation du recours en inconstitutionnalité en dépassant la règle purement arithmétique posée par la Constitution. Car dans le cas andorran, la signature des deux conseillers s'apparente plus précisément à un don, par ailleurs nullement vicié mais consciemment offert, en vue de permettre le contrôle de constitutionnalité de la loi. Les motifs de la signature sont donc connus ; ils sont, pour le Tribunal, irrecevables.

Cette irrecevabilité tient notamment à une analyse historique du système juridique andorran plaçant pour une interprétation téléologique de la Constitution. Les arguments historiques sont plus précisément de trois ordres. Le premier consiste pour le Tribunal à convoquer « *des temps immémoriaux* » que l'entrée en vigueur de la Constitution en 1993 n'aurait pas affectés et qui imposent d'emprunter une interprétation de la règle constitutionnelle en recherchant « *l'intention de la norme* ». Cette méthode interprétative est donc préférée à l'interprétation littérale ou grammaticale de la Constitution. Citant notamment un arrêt de 1951 qui affirmait la nécessité de « *parvenir à une décision juste plutôt qu'à une décision exacte* », le lecteur comprend rapidement que le Tribunal constitutionnel entend ajouter à la lettre de la Constitution. Le travail herméneutique, présenté par les juges constitutionnels comme semblable à celui d'un médiateur qui assure le transfert entre

3 Conseil constitutionnel français, Décision n° 2021-818 DC du 21 mai 2021, Loi relative à la protection patrimoniale des langues régionales et à leur promotion.

4 Informations mentionnées dans les Commentaires autorisés de la Décision n° 2021-818 DC du 21 mai 2021, Loi relative à la protection patrimoniale des langues régionales et à leur promotion.

5 P.-Y. GAHDOUN, « Le consentement vicié des députés », *AJDA* 2021, p. 1297.

« *l'œuvre d'un artisan* » et « *son incarnation pratique* », relève d'une activité essentielle qui s'applique à la Constitution comme à toute autre règle de droit et qui impose que l'intention de la norme soit recherchée. En ce sens, « *il ne faut s'en tenir à la lettre de la loi que lorsqu'il est évident qu'elle coïncide exactement avec son intention* ».

Le deuxième argument historique réside dans un précédent qui, en 2001⁶, a conduit le Tribunal constitutionnel à résoudre un recours pareillement inédit en ce qu'il présentait un problème de recevabilité de la saisine par des conseillers. Ces derniers avaient en effet saisi le Tribunal mais avaient également perdu leur mandat en raison de la dissolution de l'Assemblée. La situation, non réglée par la Constitution ni par la loi qualifiée, imposait au Tribunal de s'interroger sur la recevabilité de la saisine. A cette occasion, il a affirmé que « *quand est constatée une lacune ou un vide normatif, les organes juridictionnels doivent toujours faire une interprétation finaliste* ». En 2021, les juges convoquent donc ce précédent pour justifier que, parmi les quatre méthodes classiques d'interprétation de la Constitution comme des règles contrôlées⁷, doit prévaloir en l'espèce l'interprétation téléologique.

A l'issue de ces deux premiers arguments historiques, le Tribunal constitutionnel procède à une banalisation de la Norme constitutionnelle⁸ qui n'est qu'une simple loi ou règle de droit et qui « *doit être interprétée comme toutes les lois et autres réalités de la vie* ». L'interprétation finaliste de la Constitution conduit alors à ce que, dépassant « *l'interprétation simplement littérale et grammaticale* », l'atteinte du quorum exigé par l'article 99 de la Constitution apparaisse comme une condition « *nécessaire mais non suffisante* » pour déclarer la recevabilité du recours direct en inconstitutionnalité. Ce faisant, le Tribunal rejette l'argument des saisissants selon lesquels « *les normes juridiques ont le mérite d'être interprétables mais pas l'arithmétique* » et donne à la condition de réunir le quorum, un caractère substantiel.

Enfin, le troisième argument historique est factuel et offre selon le Tribunal, « *un exemple d'une valeur extraordinaire* » pour le cas d'espèce. Il est en effet relevé que, parmi « *tous les recours directs d'inconstitutionnalité qui ont été déposés depuis l'entrée en vigueur de la Constitution* », aucun « *n'a été formulé par un conseiller général qui aurait voté en faveur de la loi*

6 Tribunal constitutionnel andorran, *Aute* en la causa 2001-1-L du 5 avril 2001.

7 Le Tribunal cite, au point 2.3 de sa sentence, les méthodes historique, grammaticale, systématique et téléologique ou finaliste.

8 F. MÉLIN-SOUCRAMANIEN (sous la dir.), *L'interprétation constitutionnelle*, Dalloz 2005.

contestée ». Parmi ces précédents historiques, les juges citent plus particulièrement celui de 1999 qui a vu un député, futur signataire du recours direct d'inconstitutionnalité, quitter la Chambre au moment du vote. À ce sujet, le Tribunal conclut qu'il s'agit d'une « *attitude qui est absolument conforme à la lettre et à l'esprit du texte constitutionnel* ». Cette dernière affirmation n'est pas inintéressante. Tout d'abord, le Tribunal suggère que seul le vote *pour* la loi disqualifie une saisine parlementaire, offrant aux conseillers toute une palette de comportement comme l'abstention ou la volonté de ne pas prendre part au vote. Ensuite, l'affirmation témoigne de ce que le Tribunal constitutionnel, par cette décision, a constitutionnalisé une fonction de gardien de la Constitution pour les membres du pouvoir législatif.

2. La transformation du pouvoir législatif en gardien de la Constitution

Pour conclure à l'irrecevabilité du recours, le Tribunal développe une interprétation de la Constitution qui conduit tant à modifier le sens du vote des lois par les conseillers, qu'à transformer celui du recours direct d'inconstitutionnalité. En effet, en qualifiant la signature des deux conseillers généraux, d'usage « *contraire à l'intention de la Constitution* », les juges affirment que l'objectif de la saisine est « *de permettre un recours par des conseillers qui jugent la loi contraire à la Constitution et qui pour cette raison, ne l'ont pas soutenue par leur vote* ». Le sens du vote en assemblée et le sens de la saisine du Tribunal deviennent dès lors univoques, l'opposition politique de l'un conditionnant la recevabilité juridique de l'autre. Evoquant le cas hypothétique du vote d'une loi à l'unanimité du Conseil, le Tribunal s'interroge plus loin en ces termes : cette loi « *pourrait-elle être contestée par le même Conseil général ? La réponse est négative* ». Au travers de cette analyse, le Tribunal constitutionnel modifie incontestablement le sens singulier du vote et contourne la distinction entre le champ politique et la sphère du droit. Le premier se manifeste en effet par le règne de la conviction, de l'opportunité et de l'action ; le second se configure autour de la hiérarchie des normes, du principe de validité et de la contrainte. L'œuvre d'un membre du pouvoir législatif qui décide, n'est pas celle d'un Tribunal qui contrôle ; l'émergence du contrôle de constitutionnalité puise son fondement même dans une telle séparation des fonctions. Au moment où émerge dans l'Angleterre du XVIIe siècle, un inédit contrôle de constitutionnalité des lois désormais éteint, le juge britannique Sir Edward Coke, au cœur de cette révolution de velours, défendait la nécessaire démarcation entre la sagesse politique d'un Roi et la science juridique des magistrats : « *le Roi a dit qu'il pensait que le Droit était fondé sur la raison et que lui*

et d'autres en étaient pourvu [...] ; ce à quoi j'ai répondu que c'était vrai, que Dieu avait doté sa Majesté [...] de grandes qualités naturelles. Mais Sa Majesté n'a pas été instruite des lois de son Royaume [...]. Elles ne doivent pas être décidées par la raison naturelle, mais par la raison artificielle et le jugement de la loi, laquelle loi est un acte qui nécessite une longue étude et une vaste expérience, avant qu'un homme puisse en avoir connaissance »⁹. Il faut donc bien convenir que le soutien politique d'une loi n'est pas brevet de constitutionnalité et qu'un membre du pouvoir législatif peut soutenir un texte par son vote tout en souhaitant en faire vérifier la constitutionnalité par l'organe doté des moyens et des compétences pour le faire. Le Tribunal constitutionnel rejette une telle option. Selon lui, tout doute sur la conformité à la Constitution d'une loi doit mener le conseiller à en refuser le vote : les auteurs de la saisine « doivent être des personnes qui n'ont pas voté en faveur de la loi parce qu'elles ont une – “conviction sûre” – de [son] inconstitutionnalité ». L'affirmation est pour le moins radicale dès lors que le sens d'un vote contre une loi ne repose pas nécessairement sur l'argument d'inconstitutionnalité quand la saisine du tribunal par des conseillers peut de son côté résider dans la volonté de contrer par le droit ce qui n'a pu être réalisé par le nombre. Sous la plume du Tribunal, le conseiller n'est dès lors plus seulement le membre d'un organe politique et devient également gardien de la Constitution.

Sans doute, cette nouvelle figure du conseiller comme gardien de la loi n'aurait pas été reniée par un Carré de Malberg affirmant, à l'ère de l'entière souveraineté parlementaire, que « lorsque la Législature aura adopté une loi, le fait même de cette adoption mettra la loi attaquée au-dessus de toute contestation relative à sa constitutionnalité [...] L'interprétation de la Constitution appartient au Parlement ; celui-ci [...] sera juge de la constitutionnalité de ses propres lois »¹⁰. Certes, le contrôle de constitutionnalité des lois au sein des chambres législatives n'est pas inconnu des systèmes nationaux. Il n'est pas rare en effet qu'une commission ou qu'un comité parlementaire se voit confier cette fonction comme cela est le cas au Royaume-Uni, au Brésil ou en Finlande ; il n'est pas rare non plus que le contrôle de constitutionnalité s'imisce dans la procédure parlementaire *via* des mécanismes spécifiques d'opposition ou d'obstruction comme aux Etats-Unis, en Italie ou en France. Cependant, ces exemples se présentent très largement comme différents. Soit en effet ils existent en l'absence de

9 L. HEUSCHLING, *Etat de droit - Rechtsstaat - Rule of Law*, LGDJ, 2002.

10 R. CARRÉ DE MALBERG, *La Loi, expression de la volonté générale. Étude sur le concept de la loi dans la Constitution de 1875*, Sirey, 1931.

contrôle juridictionnel des lois – cas britannique – soit ils sont strictement indépendants des conditions ultérieures de contestation juridictionnelle de la constitutionnalité de la loi. Or en l'espèce, le raisonnement du Tribunal constitutionnel conduit à faire de cette mission législative de gardien de la Constitution une mission particulièrement contraignante dès lors qu'elle est liée à une éventuelle impossibilité de déclencher à l'issue du vote de la loi, un contrôle juridictionnel de constitutionnalité.

Pourtant, l'hypothèse de la défense politique d'une loi sans en certifier la constitutionnalité n'est pas rare ; elle fonde la raison d'être de la saisine d'un Tribunal constitutionnel par les autorités politiques, comme c'est par ailleurs le cas en Andorre, et sans aucune considération du statut de membre d'une majorité politique soutenant un projet de loi ou de minorité en situation d'opposition. Il convient d'ailleurs de préciser que le recours direct d'inconstitutionnalité prévu à l'article 99 de la Constitution n'est pas ouvert qu'aux seuls conseillers. Il peut aussi être déclenché par le Chef du Gouvernement mais, surtout, par trois Comuns qui ne participent nullement, de façon directe, au vote de la loi. Le caractère objectif et dépolitisé de la saisine pourrait donc être opposé à une telle substantialisation du recours.

3. La conversion du Tribunal constitutionnel en Tribunal suprême

Après avoir soutenu que la Constitution se prêtait, comme tout type de loi, à l'interprétation téléologique, le Tribunal affirme que le recours direct d'inconstitutionnalité exige, « *comme dans tous types de recours* », l'existence d'un « *préjudice* », c'est-à-dire d'un « *mal, d'un dommage [...]. S'il n'y a pas un tel préjudice, aucun recours ne pourra avoir lieu* ». Or selon le Tribunal, il ne saurait y avoir préjudice en l'espèce pour les deux signataires de la saisine ayant voté en faveur de la loi. Leur recours s'apparente donc plutôt à une « *consultation* » sur la constitutionnalité de la loi, une consultation mettant en jeu « *l'interprétation d'une règle juridique* », la « *formation d'un corpus constitutionnel* » comme l'évoque la saisine. Or « *le Tribunal constitutionnel d'Andorre n'est pas un Conseil, ni constitutionnel ni consultatif ni de garanties, [...] c'est un véritable Tribunal* ».

Cette requalification du recours direct en consultation juridique conduit le Tribunal à exposer le champ de ses compétences au prix d'une unification de contentieux constitutionnels pourtant très différents. Cette unification vise à faire émerger la figure d'un Tribunal plus suprême que constitutionnel, d'un « *véritable Tribunal* » comme il le précise, qui doit agir selon « *la nature institutionnelle* » par laquelle il a été « *configuré dans la Constitution* ». Ainsi pour les juges, la Constitution confie au Tribunal

des « *fonctions juridictionnelles* » qui lui permettent de prononcer des « *sentences* ». Il en va ainsi plus précisément concernant ses compétences en matière de contrôle de constitutionnalité des lois – direct ou incident – ainsi qu’en matière de protection constitutionnelle – *empara*, compétences auxquelles l’article 98 de la Constitution réserve le nom de « *procès* ». L’ensemble de ces contentieux se différencie selon le Tribunal, de la compétence dont il dispose également en matière de contrôle préalable de constitutionnalité des lois et des traités internationaux. Selon l’article 101 de la Constitution, cette saisine appartient aux Coprinces, au chef du Gouvernement ou à un cinquième des membres du Conseil général. Dans ce cadre, le texte contesté n’entre en vigueur qu’après « *l’avis* » sur sa constitutionnalité, rendu par le Tribunal. Enclenchant un authentique contrôle *a priori*, ce contentieux se différencie il est vrai du recours direct d’inconstitutionnalité en ce que ce dernier ne fait pas obstacle, par lui-même, à l’entrée en vigueur de la norme contrôlée. Cette différence de nature conduit le Tribunal à juger qu’il « *est clair que dans le cas d’une décision préalable, on ne peut parler d’aucune sorte de préjudice réel parce que ni la loi ni le traité international ne sont encore entrés en vigueur ; dans d’autres cas, cependant, le préjudice est indispensable* ». Cependant, si le recours direct en inconstitutionnalité ne suspend pas l’entrée en vigueur de la norme contrôlée, il est encadré par des délais strictement contenus : la saisine ne peut avoir lieu que dans les 30 jours suivant sa publication. L’existence d’un préjudice, comme il en va de « *tous les types de recours* », d’un mal ou d’un dommage pour le conseiller général pouvant rarement survenir dans le mois, il faut convenir que le « *préjudice* », le « *mal* » ou le « *dommage* » qu’exige désormais le Tribunal réside dans l’adoption d’une loi que le conseiller n’a pas votée et qu’il pense inconstitutionnelle. Un tel préjudice est de nature très singulière et révèle la spécificité du contrôle abstrait de constitutionnalité tel que celui qui se déploie à l’occasion d’un recours direct d’inconstitutionnalité contre une loi fraîchement votée. Procès fait à un acte, un tel contentieux se différencie totalement de l’*empara* qui occupe très majoritairement l’activité annuelle du Tribunal andorran ou encore du contentieux issu d’un conflit de compétence entre les organes constitutionnels, autre attribution des juges constitutionnels. A chaque contentieux, l’office du juge diffère et, avec lui, la fonction juridictionnelle du Tribunal. Le raisonnement suivi dans cette décision privilégie la figure exclusive d’un Tribunal suprême alors même que la pluralité des contentieux qui caractérise la justice constitutionnelle ne peut figer le Tribunal dans une fonction unique. Cette figure de juge suprême conduit à une subjectivisation qui ne semblait pas

nécessaire, à l'heure où les Cours suprêmes elles-mêmes, en Argentine, aux Etats-Unis ou encore en Irlande, procèdent à des motivations relevant de l'objectivation¹¹ pour sauver un contrôle de constitutionnalité de la loi qui, le préjudice du requérant étant éteint, aurait dû s'éteindre avec lui. Cette objectivation repose sur la défense d'une transcendance constitutionnelle rendant nécessaire voire impérieux, l'exercice d'un contrôle de constitutionnalité de la loi.

Sauver un contrôle de constitutionnalité des lois ; sans doute était-ce la motivation principale des deux conseillers signataires, appel non entendu par le Tribunal. Pourtant, les précédents français déjà évoqués ont conduit le Conseil constitutionnel à opter pour une interprétation des règles de procédure qui permette de ne pas faire « *obstacle à la mise en œuvre du contrôle de constitutionnalité* »¹². De même, dans le précédent andorran de 2001 cité par le Tribunal et qui concernait une saisine par des conseillers ayant perdu leur mandat du fait d'une dissolution, l'interprétation finaliste de la Constitution est associée à l'interprétation « *la plus favorable au bien que la Constitution entend garantir et protéger : en l'espèce, le recours d'inconstitutionnalité, mécanisme d'importance exceptionnelle* ». Cette interprétation avait alors conduit le Tribunal à préserver le contrôle de constitutionnalité en demandant au nouveau Conseil général élu, « *une ratification des termes de la saisine par le nombre de conseillers pertinents* ». Un cas similaire s'est présenté devant le Conseil constitutionnel français qui, saisi par l'exécutif, a constaté un changement de Gouvernement au moment de délibérer. La saisine a cependant été considérée comme valable car, selon un membre du Conseil, « *on ne peut assimiler la saisine du Conseil au dépôt d'un projet de loi. L'activité du Conseil est proche en effet d'une activité juridictionnelle et non pas législative ou normative* » ; ainsi, « *la saisine doit subsister* »¹³. L'interprétation téléologique de la Constitution, employée par le Tribunal pour défendre sa nature juridictionnelle, pouvait donc aussi s'appliquer au recours lui-même pour en assurer l'effectivité, le quorum exigé étant atteint. Les juges constitutionnels relèvent d'ailleurs que, par ce contentieux, « *la Constitution a cherché à attribuer à la minorité*

11 J. ARLETTAZ et J. BONNET, *L'objectivation du contentieux des droits et libertés fondamentaux. Du juge des droits au juge du droit ?*, Pedone, 2015.

12 Conseil constitutionnel français, Décision n° 2021-818 DC du 21 mai 2021, Loi relative à la protection patrimoniale des langues régionales et à leur promotion.

13 B. MATHIEU, J.-P. MACHELON, F. MÉLIN-SOUCRAMANIEN, D. ROUSSEAU, X. PHILIPPE, *Les grandes délibérations du Conseil constitutionnel, 1958 – 1983*, p. 195 (Séance du 26 juin 1969, Décision n° 69-55 L Protection des sites), Dalloz, 2009.

au Conseil général, la possibilité de déposer un recours [...] pour défendre sa position ». Or cette « contestation de complaisance » obtenue par la grâce de « la cession ou [du] prêt de deux conseillers pour atteindre le quorum nécessaire » constitue pour le Tribunal un « détournement de pouvoir parce qu'un pouvoir allégué (recours par une minorité) serait utilisé pour atteindre un but autre que celui souhaité par le constituant ». Or, si le recours direct d'inconstitutionnalité est un contentieux qui entend préserver la protection des minorités, cette dernière ne sera en réalité effective et efficace que par l'activation du contrôle de constitutionnalité des lois, seul contrôle qui permet d'empêcher une majorité de s'émanciper de la Constitution et de porter atteinte, ce faisant, à la minorité.

A l'issue de cette décision, les conditions du recours direct d'inconstitutionnalité se trouvent réécrites et, avec elles, le texte de la Constitution comme de la Loi qualifiée. Le Tribunal s'en remet donc, en fin de sentence, au législateur en initiant un « dialogue institutionnel » – pour reprendre les termes de la Cour constitutionnelle italienne – entre un pouvoir juridictionnel et le pouvoir législatif. Empruntant la même démarche qu'en 2001, les juges constitutionnels rappellent que toute décision juridictionnelle peut être surmontée par un changement de la législation qualifiée. En 2001, le Tribunal alertait plus fondamentalement sur le caractère inédit de l'absence d'un cinquième des membres du Conseil pour cause de dissolution et sur la nécessité de réguler cette situation non encadrée par les règles procédurales. En 2021, le Tribunal précise que le législateur qualifié, s'il le souhaite, peut faire évoluer le droit et permettre que « le nombre de conseillers généraux requis ne dépende pas du sens de leur vote ». Il semblait pourtant que tel était l'état de la législation.